

PROGRAMMABEGROTING 2023

KADERBRIEF
COLLEGERAPPORTAGE
PROGRAMMAREKENING

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	5
1. Inleiding	6
Algemene gegevens	6
Kerngegevens per 1 januari	9
2. Algemeen beeld van de programmabegroting	11
3. Programmabegroting 2023	14
Programma 1 – Woonomgeving	14
Programma 2 – Gezondheid	24
Programma 3 – Leren	30
Programma 4 – Werk en Inkomen	35
Programma 5 – Bestuur en organisatie	41
Paragrafen	48
Lokale heffingen	48
Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	54
Onderhoud kapitaalgoederen	63
Financiering	74
Bedrijfsvoering	78
Verbonden Partijen	80
Grondbeleid Pekela en De Regionale Agenda	88
FINANCIËLE BEGROTING	89
Het overzicht van baten en lasten	90
Het meerjarenperspectief van de begroting	91
De toelichting op de financiële begroting 2023-2026	92
Bijlagen	100
Bijlage 1: De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves	100
Bijlage 2: De stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen	101
Bijlage 3: Het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld	102

COLOFON

Deze Programmabegroting 2023 is in opdracht van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Pekela geschreven met een bijdrage van collega's uit de ambtelijke organisatie.

Fotografie en redactie:

Bianca Wever

Vormgeving:

Elianne Schotanus | studioems.nl

VOORWOORD

Aan de leden van de raad,

Voor u ligt de programmabegroting 2023. Dit is de eerste meerjarenbegroting geschreven vanuit het coalitieakkoord 2022-2026 'Samen thuis in de toekomst'. Dit coalitieakkoord is opgesteld door Samen Voor Pekela, SP en de PvdA.

Roerige tijden

De hoge inflatie en in het bijzonder de hoge energielasten maken dat we leven in financiële zware tijden. Dat merken onze inwoners direct in de portemonnee. Deze begroting is in dat opzicht een momentopname. Dat vraagt van u als gemeenteraad en ons als college maximale inzet om onze inwoners door deze lastige periode heen te helpen.

Bezuinigingen ingetrokken

In de begroting zijn de uitkomsten van de 'meicirculaire algemene uitkering gemeentefonds' verwerkt. Voor de jaren 2023, 2024 en 2025 zien wij een financiële plus. Het college heeft daardoor de mogelijkheid om de gemeenteraad voor te stellen de nog bestaande bezuinigingen in te trekken. Daarnaast is er ruimte om incidentele investeringen te doen zoals extra aandacht voor veiligheid, een extra investering in het straten en wegen fonds en spelen en bewegen in de openbare ruimte om op die manier uitvoering te geven aan het nieuwe coalitieakkoord.

Meerjaren begroting

In de meerjaren begroting zien wij een tekort op ons afkomen vanaf 2026. Vanaf dat jaar wordt de uitkering uit het gemeentefonds verlaagd. Er is grote mate van onzekerheid of het Rijk de gemeenten wel en in welke vorm gaat compenseren. Omdat hier nog onduidelijkheid over is, doen wij nog geen voorstellen om in 2026 te komen tot een sluitende begroting. Dit maakt dat wij op dit moment de begroting niet kunnen belasten met extra structurele uitgaven.

Nieuwe vorm van de begroting

De begroting 2023 is opgesteld in een nieuwe, compacte vorm. De begroting is gebaseerd op de vier pijlers leren, gezondheid, woonomgeving en werk en inkomen zoals we die ook kennen in de toekomstvisie en het coalitieakkoord. De nieuwe vorm draagt bij aan leesbaarheid, herkenning en integrale samenwerking. Voor de gemeentelijke begroting is hier de pijler Bestuur en Organisatie aan toegevoegd.

Namens burgemeester en wethouders van de gemeente Pekela,

R.K. Kuiper

Wethouder Financiën

1.

INLEIDING

Algemene gegevens

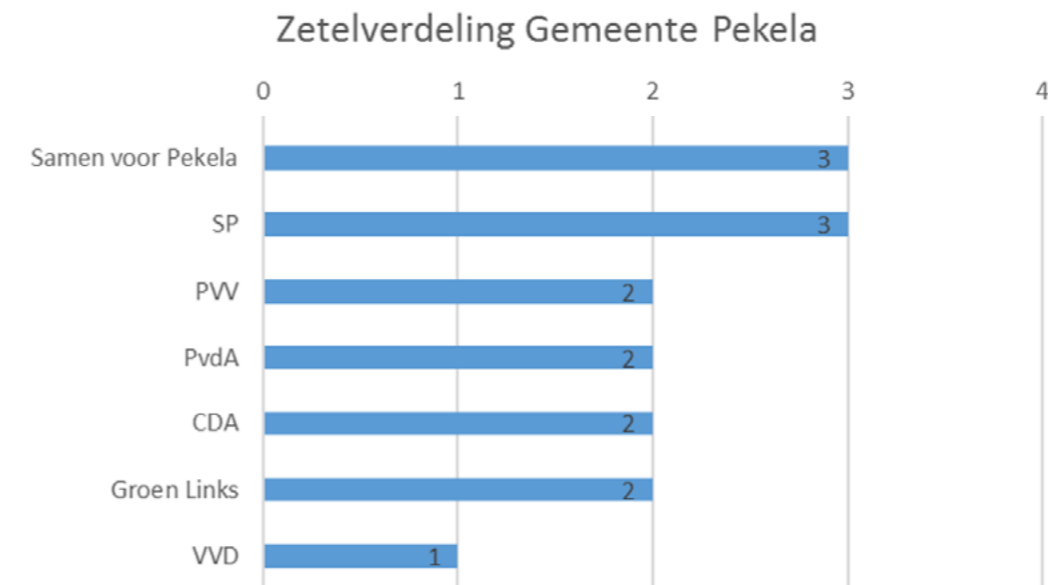
De gemeente Pekela is een zelfstandige gemeente met 12.201 inwoners per 1 januari 2022. De organisatie van de gemeente Pekela bestaat uit:

- Gemeenteraad
- College van burgemeester en wethouders
- Griffier
- Gemeentesecretaris

Per 1 januari 2021 is de gemeenschappelijke werkorganisatie Pekela en Veendam, De Kompanjie, opgeheven. De gemeente Pekela heeft weer een zelfstandige organisatie, aangevuld met dienstverleningsovereenkomsten met de gemeente Veendam op het gebied van bedrijfsvoering voor een periode van maximaal 5 jaar.

De gemeenteraad

De gemeenteraad van Pekela bestaat uit 15 raadsleden. Sinds de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022 is de zetelverdeling als volgt:

College van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Pekela bestaat uit 4 leden. De portefeuilleverdeling is als volgt:

De heer J. Kuin, Burgemeester

- Bestuur
- Integrale veiligheid
- Economie
- Organisatie en dienstverlening

De heer G.A. Kupers, Wethouder

- Ruimte
- Verkeer en vervoer
- Cultuur
- Recreatie en toerisme
- Zorg
- Volksgezondheid

Mevrouw E. van Klaveren, Wethouder

- Werk en inkomen
- Onderwijs
- Jeugd
- Volkshuisvesting
- Sport
- Welzijn

De heer R.K. Kuiper, Wethouder

- Financiën
- Milieu
- Welzijn
- Duurzaamheid

Griffier en gemeentesecretaris

Mevrouw S. Kromkamp is de raadsgriffier van de gemeente Pekela en de heer J. van der Woude is gemeentesecretaris van de gemeente Pekela.

Kerngegevens per 1 januari

Kerngegevens per 1 januari Pekela	2022	2023
Sociale structuur		
Aantal inwoners	12.196	12.201
Leeftijdsopbouw bevolking:		
van 0-19 jaar	2.162	2.440
van 20-64 jaar	7.172	6.861
van 65 jaar en ouder	2.862	2.900
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden:	402	359
PW (participatiewet)	375	335
BBZ	4	2
IOAW	23	22
Aantal FTE's in sociale werkvoorziening	153	148
Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente in (ha)	4.909	4.909
binnenwater	111	111
historische stads- of dorpskernen	0	0
Lengte van de wegen (in Km.)	138	138
wegen buiten de bebouwde kom	91	91
wegen binnen de bebouwde kom	47	47
Openbaar groen (in ha.)	255	255

Kerngegevens per 1 januari Pekela	2022	2023		
Financiële structuur (€ 1.000)	Begroting			
	Totaal		Per inwoner (€)	
Totaal lasten	47.765	50.545	3.916	4.143
Totaal baten	48.010	48.010	3.937	4.150
Begrotingsresultaat	244	87	20	7
Opbrengst belasting	3.141	3.203	258	263
OZB eigenaren	2.807	2.863	230	235
OZB gebruikers	334	340	27	28
Aanmaningen/dwangbevelen	10	10	1	1
Overige heffingen	3.008	3.175	247	260
afvalstoffenheffing	1.576	1.658	129	136
rioolheffing	1.106	1.106	91	91
bouwleges	139	141	11	12
hondenbelasting	124	128	10	10
overige leges Burgerzaken	120	142	10	12
Algemene Uitkering Gemeentefonds	25.941	29.926	2.127	2.453
Reserves en voorzieningen	17.327	22.058	1.421	1.808
algemene reserve	5.414	7.442	444	610
algemene risico reserve	2.629	3.635	216	298
bestemmingsreserves	6.576	7.993	539	655
voorzieningen	2.708	2.988	222	245
Schuldpositie Gemeente	7.015	6.218	575	510
totale schuldpositie	7.015	6.218	575	510
EMU-normen	-661	1.076	-54	-88
berekend EMU saldo	-661	1.07	-54	-88

2.

ALGEMEEN BEELD VAN DE PROGRAMMABEGROTING

De begroting 2023 vertoont na resultaat bestemming een overschot van € 87.000 afgerond.

De effecten van de meicirculaire 2022 algemene uitkering zijn in dit saldo verwerkt. De bij het landelijk coalitieakkoord aangekondigde middelen voor de tekortfinanciering van jeugdzorg zijn in 2023 volledig opgenomen. Conform de afspraken met de toezichthouder is rekening gehouden met extra Rijksbijdragen en door het Rijk gegarandeerde bezuinigingen in de jaren daarna.

De ramingen in de begroting 2023 zijn opgesteld op basis van de door uw raad bij de Kadernota 2022 vastgestelde begrotingsrichtlijnen.

Het College stelt voor om met een frisse start te beginnen en de bestaande bezuinigingsmaatregelen te schrappen. Voor de komende jaren heeft dit een nadelig effect van circa €246.000 per jaar. De status van de maatregelen is in onderstaande tabel samengevat.

Restant bezuinigingen vastgesteld meerjarig ombuigingstraject (MOT):

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vervallen MOT-maatregelen:						
4e MOT Verkoop blijhamsterbrug aan de Provincie	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
6e MOT SW bijdrage groen minder onderhoud	(50)	(50)	(50)	(50)	(50)	(50)
9e MOT Bijdrage conciërges MFC Groenling	(15)	(15)	(15)	(15)	(15)	(15)
12e MOT Verlagen subsidie jeugd- en jongerenwerk	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)	(100)
17e MOT Terug naar 2fte wethouders	-	(80)	(80)	(80)	(80)	(80)

Naast het terugdraaien van bestaande bezuinigingsmaatregelen is er in deze begroting ook ruimte voor nieuw beleid. De gereserveerde Corona gelden zullen over de komende drie jaar gedeeltelijk worden geïnvesteerd in speel- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte conform de notitie 'bewegen in de openbare ruimte'. Een overzicht van de resterende wijzigingen in bestaand beleid zijn hieronder opgenomen.

Nieuw beleid (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Extra dotatie straat- en wegenfonds		160	170	170		
Structureel aanstellen van een tweede BOA		100	100	100	100	100
Extra inzet bestrijding ondermijning		60	60			
Verbeteren speel- en beweegvoorzieningen	105	88	88			
Urenuitbreiding jongerenwerker		55	55	55		
Inzet bewegcoach	28	85	85	57		
Extra investering Regio Toerisme		13	13	13	13	13
Inzet budget organisatieontwikkeling	30	190	190	90		
Totaal	163	751	761	485	113	113

Aanvullend is in de begroting geld gereserveerd voor een extra dotatie aan het straten- en wegenfonds in 2023, 2024 en 2025. De incidentele en structurele mutaties in de reserves zijn nader toegelicht in de toelichting op de financiële begroting.

Wijzigingen begroting 2023

Bij het opstellen van de aangeboden begroting 2023 zijn veel budgetten herzien of opnieuw geraamd omdat uit het verleden veel vervuiling was ontstaan. Dit betekent concreet dat bepaalde lasten niet juist of volledig onder het taakveld waren geraamd. Aanvullend zijn er verplichte wijzigingen tussen taakvelden onderling doorgevoerd conform de geldende voorschriften 2023 van wet- en regelgeving. Het gevolg is dat een één op één aansluiting met de vergelijkende cijfers begroting 2022 niet in alle gevallen gemaakt kan worden. Uiteraard staan de vergelijkende cijfers in de begroting 2023 wel juist geassocieerd. De grote mutaties binnen een taakveld zijn nader gepresenteerd onder de afzonderlijke programma's.

Meerjarenbegrotingsuitkomst begroting 2023 – 2026

De meerjarenbegroting geeft de volgende uitkomst.

Jaar	2023	2024	2025	2026
Saldo	V 87	V 88	V 90	N -1.276

De conclusie is, dat het begrotingsjaar 2023 sluitend is, maar dat de meerjarenraming in 2026 een tekort laat zien van bijna € 1,3 miljoen. Dit sluit aan bij het landelijke beeld vanwege het feit dat het Rijk de loon- en prijscompensatie in het accres met ingang van 2026 niet meer structureel doorrekent. Deze begroting is conform de door de raad vastgestelde begrotingskaders gebaseerd op de meicirculaire 2022. In de septembercirculaire 2022 heeft het rijk aangekondigd incidenteel, dus alleen voor 2026, landelijk 1 miljard meer beschikbaar te stellen voor het gemeentefonds om dit tekort te dekken.

Investeringen

De boekwaarde van het totaal aan investeringen bedraagt naar raming per 1-1-2023 rond € 20.985.000.

In het hoofdstuk FINANCIËLE BEGROTING is een overzicht van de geplande (vervangings-) investeringen 2023-2026 gegeven. Conform de besluitvorming in de Kadernota 2022 zijn de kapitaallasten van deze investeringen in de meerjarenbegroting 2023-2026 opgenomen.

In dat overzicht geven wij aan dat voor kredieten jaarschijf 2023 tot een totaal bedrag ad € 1.217.000 aan kredieten voor (vervangings-)investeringen nodig is.

Reserves en voorzieningen

Op basis van het besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten dienen de mutaties in de reserves door uw raad te worden vastgesteld. Dit kunnen mutaties in algemene reserves en bestemmingsreserves zijn. Voor een gedetailleerd overzicht verwijzen wij naar het overzicht van de baten en lasten op bladzijde 90.

3.

PROGRAMMABEGROTING 2023

1. PROGRAMMA 1 – WOONOMGEVING

1.1 Kern

In Pekela is veel ruimte en kun je mooi wonen. Het woongenot krijgt een hoog cijfer, namelijk een 7,6.¹ Ruim 70% van de respondenten geeft in de enquête aan dat ze Pekela zouden aanbevelen als woongemeente. Als reden geven ze vaak op ‘betaalbare huizen’, en mensen vinden het prettig wonen in Pekela dankzij ‘rust en ruimte’ en de strategische ligging tussen drie steden.

"Passend en betaalbaar wonen vinden we belangrijk."

Maar ook zijn er wensen om de woonomgeving nog beter te maken. Ongeveer een kwart wil graag meer recreatiemogelijkheden in de gemeente. Daarnaast staan meer winkels en huizen op het wensenlijstje. Net als overal in Nederland is het in Pekela met name voor starters op de woningmarkt moeilijk om een woning te vinden.

¹ Enquête Toekomstvisie januari 2022.

De actuele druk op de woningmarkt is in die zin een kans voor onze gemeente. We gaan ruimte zoeken om te bouwen. Passend en betaalbaar wonen vinden we belangrijk. De prognose is dat Pekela in de nabije toekomst meer oudere inwoners krijgt, omdat de bevolking vergrijsd. Voor hen is huisvesting nodig die aansluit op hun levensfase en eventuele zorgbehoefte, zodat zij langer thuis kunnen blijven wonen.

De meeste inwoners redden zich prima, maar er zijn ook inwoners waar we ons zorgen over maken. De energieprijzen stijgen en een huis onderhouden kost ook geld. En dan hebben we het nog niet over investeringen in isolatie en zonnepanelen. Niet iedereen kan hierin mee.

1.2 Beleidsontwikkelingen

1.2.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Beleidshorizon 2026 ‘In Pekela woont men toekomstbestendig en is er een passende woning en leefomgeving voor elke levensfase’

Aanpak op hoofdlijnen

- De woningvoorraad verbeteren en in evenwicht brengen.
- We zetten in op een gebiedsgerichte aanpak (GGA).
- Het vereenvoudigen van de processen om initiatieven mogelijk te maken.
- Meedoen aan Leader Oost-Groningen

Acties in 2023

- **Vaststellen van een afwegingskader voor woon ontwikkellocaties.**
Met de collega's van sport, recreatie, gezondheid, economische zaken, onderwijs, sociaal, openbare ruimte, klimaatadaptatie, wonen en ontwikkellocaties is voor de gemeente Pekela een kaart/afwegingskader voor de komende 20 jaar opgesteld. Deze kaart wordt inclusief de voorgenomen ontwikkellocaties voor wonen vastgesteld. Tevens wordt dit onze leidraad voor het beoordelen en faciliteren van initiatieven voor de (her)ontwikkeling van woningen.
- **De implementatie van de Omgevingswet.**
Conform het Plan van Aanpak 'Implementatie Omgevingswet' zijn voorbereidingen getroffen om bij de inwerkingtreding (vooralsnog) op 1 januari 2023 in ieder geval aan de minimale eisen van de Omgevingswet te kunnen voldoen. Herinrichten van de werkprocessen, integraal kunnen samenwerken met ketenpartners, meer mogelijkheden voor participatie, aansluiten op de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), basis voor de omgevingsvisie en omgevingsplan. Uitgangspunt is dat vanaf 1 januari 2023 dat de aanvragen door initiatiefnemers kunnen worden ingediend en worden behandeld, ook als de inwerkingtreding van de Omgevingswet wederom is uitgesteld.
- **Opstellen en implementeren van de visie Heeresmeer en de omgevingsvisie.**
De visies bevatten de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling voor het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied van Pekela voor de lange termijn. Participatie is een onderdeel van dit proces. Na het vaststellen van de visies wordt gestart met een uitwerkingsprogramma.
- **Meedoen in de regionale visie toerisme Oost-Groningen.**
Gezamenlijk het toerisme in de regio promoten via Stichting ZO! Groningen. Daarnaast samen optrekken bij het opstellen van beleid.

Op bovenstaande aanpak hebben onderstaande beleidsindicatoren betrekking:

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Pekela	Provincie Nederland	Bron	Beschrijving	
Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2021	4,5	8,4	8,9	ABF -BAG Woning-voorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
Demografische druk	%	2022	77,6	67,2	70,3	CBS - Bevolkings-statistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

1.2.2 Beheer

Beleids horizon 2026 'De kwaliteit en uitstraling van de openbare ruimte is verhoogd ten opzichte van 2022'

Aanpak op hoofdlijnen

- Ingrepen in de openbare ruimte zijn klimaat adaptief.
- We stellen kaders en randvoorwaarden vast waar het gaat om groen en water binnen de gemeente.
- We geven uitvoering aan, en actualiseren waar nodig de beheerplannen en uitvoeringsplannen.
- Het onderhoud van de openbare ruimte is op orde. We hebben aandacht voor biodiversiteit en ecologisch beheer.

Acties in 2023

- **Het opstellen en vaststellen van een groen- en watervisie.**
Het actuele kwaliteitsbeeld van de buitenruimte is door verschillende ontwikkelingen (o.a. invasieve exoten, chemisch vrij beheersen van onkruid op verharding) en beleidskeuzes (o.a. ecologisch beheer) ontstaan. Het opstellen van deze visie heeft als belangrijkste doelen:
 - Vaststellen gewenst kwaliteitsniveau, dat haalbaar is voor het beschikbare budget
 - Een werkwijze om het groen en water in de buitenruimte ook in de toekomst klimaat adaptief, duurzaam en robuust te houden
 - Inwoners betrekken bij het opstellen van deze visie
 - Handvatten voor het beheersen van invasieve exoten
- **Het opstellen en vaststellen van een nieuw afvalbeleidsplan.**
Het huidige beleid (sinds 2016) voldoet in de basis maar is door ontwikkelingen in de tijd voor verbetering vatbaar. Het evalueren van het huidige en het opstellen van een nieuw beleidsplan heeft als belangrijkste doelen:
 - Het evalueren van het huidige beleid met inwoners van Pekela
 - Het onderzoeken van verschillende inzamelvarianten
 - Het verbeteren van het scheiden van afval waardoor meer grondstoffen worden teruggewonnen en het afvalbeheer verder wordt verduurzaamd.
 - Het opnieuw afwegen van de afvaldriehoek: afvalscheiding, service en kosten

Op bovenstaande aanpak hebben onderstaande beleidsindicatoren betrekking:

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Pekela	Provincie Nederland	Bron	Beschrijving	
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	175	178	170	CBS - Statistiek - Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)

1.2.3 Duurzaamheid

Beleids horizon 2026 'In 2026 is het energieverbruik van woningen, bedrijven en gemeentelijke panden aanzienlijk lager dan in 2022'

Aanpak op hoofdlijnen

- Stimuleren van het terugbrengen van het energieverbruik.
- We werken samen met het Regionaal Woon- en Leefbaarheidsplan in projecten om bewustwording te creëren.

Acties in 2023

- **Het opstellen en vaststellen van een energie transitievisie warmte plan.**
In het kader van de wettelijke verplichting stellen we een visie op die een eerste richting geeft in aan de aanpak van het isoleren en aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving. De visie gaat specifiek in op de kansrijke transitiepaden, woningaanpassingen en de participatietrajecten in de gemeente. Vanuit de visie stellen we samen met onder andere partijen als de woningcoöperatie, de netbeheerder uitvoeringsplannen op.
- **We monitoren het verbruik van gemeentelijke panden.**
De gegevens van het energieverbruik in de gemeentelijke gebouwen zullen maandelijks worden opgeslagen in een energiebeheersysteem (ERBIS) en in kaart gebracht. Daarna wordt het energieverbruik geanalyseerd om zo het energieverbruik met circa 20 % te kunnen verlagen, door ander stookgedrag en het verduurzamen van de gebouwen. Dit doen we in het kader van de wettelijke verplichting ons vastgoed te verduurzamen.
- **We brengen in kaart wat er nodig is om gemeentelijke gebouwen te verduurzamen.**
De gemeentelijke gebouwen worden de komende tijd onderzocht op installatie- en bouwkundig gebied om te onderzoeken wat nodig is om de gebouwen op een redelijk niveau te brengen wat duurzaamheid betreft. In de loop van 2023 zal hierover een plan worden gepresenteerd.

Op bovenstaande aanpak hebben onderstaande beleidsindicatoren betrekking:

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Pekela	Provincie Nederland	Bron	Beschrijving	
Hernieuwbare elektriciteit	aantal per 1.000 woningen	2020	15,9	34,4	26,9	RWS Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	

1.2.4 Bereikbaarheid

Beleids horizon 2026 'De fysieke en digitale bereikbaarheid van Pekela en tussen Pekela en de omliggende kernen zijn verbeterd'

Aanpak op hoofdlijnen

- We verbeteren (snel)fietsverbindingen
- We zetten ons in om de diverse OV-voorzieningen lokaal en regionaal beter op elkaar aan te laten sluiten.
- We zetten ons proactief in om glasvezel beschikbaar te hebben voor alle inwoners en bedrijven.
- Het starten met het uitvoeren van het project bruggen.

Acties in 2023

- **We maken plannen voor optimaliseren fietsnetwerk.**
Een goed fietsnetwerk zorgt voor aantrekkelijke en veilige fietsroutes voor forensen, scholieren, recreanten, sporters en bezoekers. Fietsen wordt hierdoor gestimuleerd. Het bevorderen van het fietsgebruik wordt bovendien gezien als een manier om invulling te geven aan opgaven zoals de klimaatverandering, luchtkwaliteit, gezondheid en sociale inclusie. We streven ernaar subsidiabele projecten te initiëren.
- **We faciliteren de aanleg van een glasvezelnetwerk.**
Verschillende partijen willen een open glasvezelnetwerk aanleggen in de gemeente. Wij willen deze initiatieven coördineren en faciliteren met als doel om glasvezel aangelegd te krijgen in de gehele gemeente waarbij de overlast tot een minimum beperkt wordt en de inwoners een vrije keus hebben om aan te sluiten. Bij een open glasvezelnetwerk hebben gebruikers vrije keus uit een aantal providers.
- **Het starten met het uitvoeren van het project bruggen.**
We ronden het plan voor de bruggen in nauwe afstemming met inwoners af (participatie). Met het plan voor de bruggen als basis starten we met de technische-inhoudelijke voorbereiding van (groot) onderhoud, renovatie en vervanging. Hiermee zullen we de gebruikelijke aanbestedingstrajecten doorlopen. Er wordt een start gemaakt met het vervangen van beschoeiingen langs het Pekelderhoofddeep.

1.2.5 Veiligheid

Beleids horizon 2026 'De veiligheid en het gevoel van veiligheid van de inwoners van Pekela is in 2026 verbeterd.

Aanpak op hoofdlijnen

- We inventariseren en analyseren data op veiligheidsthema's in het algemeen, bepalen specifieke knelpunten en brengen prioriteit aan voor wat betreft de aanpak van het geprioriteerd veiligheidsprobleem of -issue. Het thema ondermijning is daarbij een speerpunt waarin ook ondersteuning wordt gezocht in de analyse en de aanpak.
- Samen met ketenpartners en ook de bewoners zelf wordt een aanpak en de rolverdeling daarin bepaald m.b.t. het geprioriteerd veiligheidsprobleem;
- Er wordt nadrukkelijk integraal ingezet op preventie en het voorkomen van het ontstaan van onveilige situaties in wijken en buurten.

Ontwikkelingen

Eind 2022 wordt een Integraal veiligheidsbeleidsplan opgeleverd met daarin de voorgestelde prioriteiten.

Acties in 2023

- **Inrichten en operationaliseren van een zgn. Lokaal Informatie Overleg (LIO) m.b.t. de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit op basis van een door het RIEC ontwikkelde en aanbevolen systematiek;**
Het thema Ondermijning is zowel Landelijk als Regionaal geprioriteerd en zal ook in het gemeentelijk Veiligheidsbeleid een speerpunt gaan vormen. Bij ondermijning gaat het om het bestrijden en/ of wegnemen van factoren of gelegenheden die het voor criminelen of criminele organisaties mogelijk maken om de onderwereld in de bovenwereld te laten stromen. Gedacht kan worden aan het gebruik kunnen maken van vergunningen om opbrengsten van criminele activiteiten te kunnen gebruiken (het zgn. witwassen). De gemeente is ook nadrukkelijk partner in de aanpak van ondermijning naast Politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst, UWV, diverse Inspecties etc. Binnen de gemeentelijke kolom is het van belang de bewustwording te vergroten en daarmee signalen van mogelijke ondermijning op te sporen, te analyseren, te veredelen en een evt. aanpak op te formuleren. Gemeenten worden hierin ondersteund door het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), een netwerkorganisatie op het gebied van de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Een beproefde aanpak voor gemeenten begint met het inrichten en operationaliseren van een Lokaal Informatie Overleg waar signalen van ondermijning worden opgehaald, kunnen worden neergelegd of ingebracht en verder worden beoordeeld op de meest passende aanpak.

- **Bepalen van een aanpak v.w.b. leegstaand vastgoed en/of potentieel verdacht vastgoed in relatie tot ondermijning.**

Voor de gemeente Pekela zal vooraleerst worden ingezoomd op al dan niet leegstaand vastgoed welke kan worden gebruikt voor criminele activiteiten of welke als opbrengst van criminele activiteiten wordt verworven. Dit vergt een specifieke analyse en ook een specifieke aanpak waarbij externe ondersteuning zal worden gevraagd.

- **Vergroten van de toezichts- en handhavingscapaciteit in de Openbare ruimte.**

De huidige capaciteit van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) voor de gemeente Pekela bedraagt 1 fte. Inmiddels is gebleken dat deze capaciteit onvoldoende is gelet op de hoeveelheid werk, maar ook leidt tot kwetsbaarheden in de bezetting, maar ook in het veilig kunnen werken. Er zal dan worden voorgesteld de capaciteit voor de boa's structureel of tenminste meerjarig te vergroten.

Op bovenstaande aanpak hebben onderstaande beleidsindicatoren betrekking:

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Pekela	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Verwijzingen Halt	per 1.000 inwoners	2020	5	8	8	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar
Winkel-diefstallen	per 1.000 inwoners	2020	0,33	3	1,75	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2e kwartaal 2022	3,7	4,4	4,4	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.)
Diefstal uit woning	per 1.000 inwoners	2e kwartaal 2022	0,25	n.b.	n.b.	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners
Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2020	11,9	6,6	5	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners
Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	2,5	1,6	1,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

1.3 Financiële ontwikkelingen

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
<i>Baten</i>						
1.2 Openbare orde en Veiligheid	32.942	8.222	9.335	9.335	9.335	9.335
2.1 Verkeer, wegen en water	15.449	19.090	19.090	19.090	19.090	19.090
2.3 Recreatieve Havens	1.800	510	520	530	540	540
2.4 Economische Havens en waterwegen	7.711	6.485	6.485	6.485	6.485	6.485
5.6 Media	80.995	36.297	36.297	36.297	36.297	36.297
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	65.347	-1.819	19.657	19.657	19.657	19.657
7.2 Riolering	1.109.438	1.146.309	1.146.309	1.146.309	1.146.309	1.146.309
7.3 Afval	1.747.789	1.701.602	1.878.693	1.878.693	1.878.693	1.878.693
7.4 Milieubeheer	37.555	78.999	-	-	-	-
7.5 Begraafplaatsen	45.725	61.730	62.730	63.749	64.789	65.850
8.1 Ruimtelijke Ordening	146.193	22.000	-	-	-	-
8.3 Wonen en bouwen	359.398	147.374	150.074	150.074	150.074	150.074
Totale baten	3.650.343	3.226.799	3.329.190	3.330.219	3.331.269	3.332.330
<i>Lasten</i>						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	701.263	696.065	719.290	720.774	722.124	735.035
1.2 Openbare orde en Veiligheid	380.218	365.264	542.459	559.512	547.775	566.793
2.1 Verkeer, wegen en water	821.674	932.313	985.324	998.870	998.198	1.014.056
2.1b Verkeer, wegen en water - bruggen	536.526	655.605	594.905	594.305	593.705	593.805
2.3 Recreatieve Havens	10.750	13.600	11.252	11.222	10.000	10.000
2.4 Economische Havens en waterwegen	174.250	148.685	192.089	191.650	191.227	192.188
2.5 Openbaar vervoer	2.254	13.560	13.622	13.701	13.321	13.416
5.3 Cultuurpresentatie, -productie, participatie	69.261	67.191	69.228	71.690	74.194	76.801
5.4 Musea	30.509	18.978	19.240	19.285	19.332	19.403
5.6 Media	355.254	304.916	305.569	306.397	307.242	308.487
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.405.013	1.863.048	1.675.296	1.698.104	1.767.313	1.782.832
7.2 Riolering	949.071	945.201	953.150	1.001.632	1.047.665	1.061.677
7.3 Afval	1.368.998	1.295.087	1.382.460	1.384.466	1.381.643	1.384.228
7.4 Milieubeheer	404.907	610.639	492.886	534.407	564.989	579.718
7.5 Begraafplaatsen	196.552	227.338	235.926	244.508	253.399	262.633
8.1 Ruimtelijke Ordening	222.190	207.354	174.892	179.927	185.049	190.381
8.3 Wonen en bouwen	982.346	1.353.013	1.023.549	981.850	991.017	959.874
Totale lasten	8.611.036	9.717.856	9.391.137	9.512.301	9.668.193	9.751.328
Saldo programma 01	-4.960.693	-6.491.058	-6.061.948	-6.182.081	-6.336.924	-6.418.998

Toelichting

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

1.2 Openbare orde en veiligheid

De geraamde lasten zijn in 2023 circa €207.000 hoger (N) dan in 2022 door een extra budget voor het bestrijden van ondermijning (€60.000), de structurele invulling van twee BOA's (€100.000) en stijgende kosten voor de inspecties op (de kwaliteit van) kinderopvang (€20.000).

2.1 Verkeer, wegen en water

De geraamde lasten zijn in 2023 circa €53.000 hoger (N) geraamd door algehele kostenstijgingen en het bijstellen van enkele budgetten. Zo is er onder andere meer begroot voor wegbelijning en figuratie (€8.000), aanschaf bewegwijzeringsborden en verkeersborden (€9.000) en onkruidbeheersing (€8.000).

2.1b Verkeer, wegen en water - bruggen

Met ingang van de begroting 2022 is een structureel bedrag van €450.000 opgenomen voor toekomstige onderhoudskosten en kapitaallasten van onze bruggen.

Daarnaast zat in de begroting een incidenteel budget van €60.000 voor het uitvoeren van inspecties en het maken van een plan van aanpak. Dit betreft incidentele lasten en zijn in 2023 niet opnieuw begroot (V).

7.3 Afval

De baten en lasten van dit taakveld zijn bijgesteld conform de herziene afvalbegroting. De geraamde lasten zijn circa €100.000 hoger (N), met name veroorzaakt door hogere verwerkingskosten. Aan de andere kant zijn de verwachte opbrengsten ook verhoogd zodat de totale afvalbegroting 100% kostendekkend is (zie paragraaf lokale heffingen).

In 2023 wordt er incidenteel €75.000 onttrokken uit de voorziening om de kostenstijging deels uit te dekken. Het restant van de extra opbrengsten komt voort uit een hogere bate uit de afvalstoffenheffing.

Het totaal van de baten en lasten op dit taakveld is circa €500.000 voordelig. Dit wordt ingezet ter dekking van de toe te rekenen kosten waaronder overhead. De overhead wordt verantwoord onder programma 5 en wordt conform voorschriften extracomptabel in de berekening van de kostendekkendheid meegenomen (zie paragraaf lokale heffingen).

7.4 Milieubeheer

De geraamde baten en lasten in de begroting 2023 zijn circa €117.000 lager (V) omdat in 2022 incidenteel budget geraamd was voor de Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW). Dit was budgettair neutraal verwerkt.

Daarnaast is er een incidenteel budget in 2022 geraamd voor de transitievisiewarmte van €80.000 (V). Deze middelen werden gedekt middels een onttrekking vanuit de algemene reserve.

De bijdrage ODG is in 2023 circa €40.000 hoger (N) dan begroot in 2022 conform meerjarenbegroting.

8.3 Wonen en bouwen

De geraamde lasten in 2023 zijn circa €330.000 lager (V) dan in 2022. Dit wordt aan de ene kant veroorzaakt door een incidenteel budget van €250.000 in 2022 voor de Implementatie Omgevingswet. Daarnaast was in 2022 een budget opgenomen voor de RWLP – Menukaart Oost-Groningen vanuit de resultaatbestemming 2021 voor in totaal €117.000. Dit bedrag is uiteraard in 2023 niet opnieuw geraamd.

2. PROGRAMMA 2 – GEZONDHEID

2.1 Kern

Pekelders geven hun eigen gezondheid gemiddeld een 7,1.² Dat is een ruime voldoende. Toch weten we dat de levensverwachting in Pekela aanzienlijk lager is dan gemiddeld in Nederland. Dit verdient onze onverdeelde aandacht. Ons uitgangspunt is daarom 'positieve gezondheid'. Dit betekent dat gezond zijn meer is dan 'niet ziek' zijn. Het gaat ook over kwaliteit van leven, het gevoel hebben dat je betekenis hebt en dat je zelf de regie hebt over je leven.

"We gaan voor meer gezonde jaren in Pekela."

Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. Als het lukt om problemen te voorkomen, loopt het later niet uit de hand. Gezond eten, meer bewegen en buitenspelen, bewust omgaan met alcohol en roken, dat is wat we willen bevorderen. We gaan voor 'meer gezonde jaren in Pekela'.

Om dat te bereiken, zijn meer inspanningen nodig dan de wettelijke zorgplicht voor gezonde inwoners aan de gemeente voorschrijft. We blijven daarom capaciteit reserveren voor het maken en uitvoeren van gezondheidsbeleid.

² Bron: enquête toekomstvisie januari 2022

2.2 Beleidsontwikkelingen

2.2.1 Positieve gezondheid

Beleids horizon 2026 'Inwoners van Pekela ervaren een betere 'positieve gezondheid' dan in 2022'

Aanpak op hoofdlijnen

- We bevorderen de kennis en vaardigheden over positieve gezondheid bij alle inwoners.
- Uitvoering geven aan programma's met (keten)partners.
- We bevorderen een beweegvriendelijke leefomgeving.
- Gezondheid heeft een prominente rol in iedere beleidskeuze ("Health in All Policies").

Acties in 2023

- **We starten projecten/activiteiten zoals fittesten, Samen Koken in Pekela, valpreventie, weerbaarheidstrainingen en sportladders in samenwerking met (keten)partners.**
De buurtsportcoach stelt in samenwerking met De Badde en de gemeente een jaarplan op voor 2023 van activiteiten en projecten om de gezonde leefstijl van (kwetsbare) inwoners te bevorderen. De buurtsportcoach is aanjager, initiator en organisator en doet dit samen met lokale partners, zoals leefstijlcoaches, fysiotherapeuten, de voedselbank, diëtistes, scholen, sportverenigingen, enz.
- **Met onder andere Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) zetten we in op het terugdringen van verslavingen die de gezondheid negatief beïnvloeden.**
Met het lokaal preventieakkoord zetten we in op het terugdringen van overmatig en zwaar alcoholgebruik, het terugdringen en voorkomen van middelengebruik en werken we toe naar een rookvrije generatie in 2040. Samen met o.a. VNN en lokale partners zoals onderwijs maken we een interventieplan voor 2023.
- **Meer bekendheid geven aan toegankelijke en betaalbare sport, beweeg- en cultuurmogelijkheden bij verenigingen en openbare ruimtes.**
Via het platform www.pekelaactief.nl en bijbehorende sociale media kanalen maken we beter inzichtelijk welke mogelijkheden er zijn in Pekela op het gebied van sport, bewegen, cultuur en welzijn. Daarbij voeren we campagnes om meer bekendheid te geven aan het Jeugdfonds Sport & Cultuur, zodat meer kinderen in Pekela de kans krijgen om mee te doen met cultuur- en sportactiviteiten.

- **We zetten, met buurtsportcoaches, samen met scholen en verenigingen in op sportstimulerings-activiteiten.**

De buurtsportcoaches, in dienst van De Badde, organiseren samen met onder andere scholen en (sport)verenigingen laagdrempelige sportactiviteiten in de vorm van schoolsportclinics, schoolsporttoernooien, Kies je Sport (na-schoolse sportcursussen), enz. Op deze manier kunnen kinderen meer en vaker bewegen en ontdekken welke sport(en) ze echt leuk vinden.

- **We gaan met inwoners in gesprek om invulling te geven aan beweegplekken in de openbare ruimte.**

We willen twee centrale beweegplekken (Nieuwe en Oude Pekela) in de openbare ruimte ontwikkelen, waar bewegen en ontmoeten gestimuleerd wordt voor verschillende doelgroepen. Dit doen we samen met inwoners en daar waar mogelijk met lokale partners.

- **Iedere locatie, inclusief de directe omgeving, waar veel kinderen komen, wordt rookvrij.**

Op basis van de ambities in het lokale preventieakkoord sluiten we aan bij de landelijke beweging: de rookvrije generatie in 2040. We geven als gemeente zelf het goede voorbeeld en zorgen voor een rookvrije omgeving rondom gemeentelijke gebouwen. Daarbij sluiten we een convenant met bijvoorbeeld sportverenigingen, buurthuizen en private partijen om te zorgen voor een rookvrije omgeving voor kinderen. De rookvrije (blauwe) zones worden aangeduid door bordjes en/of tegels ('rookvrije generatie') en asbakken worden verwijderd uit rookvrije zones of verplaatst naar plekken uit het zicht van bezoekers/kinderen.

Op bovenstaande aanpak hebben onderstaande beleidsindicatoren betrekking:

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Pekela	Provincie Nederland	Bron	Beschrijving	
Niet sporters	%	2020	67,2	54,1	49,3	Meerdere bronnen	Het percentage inwoners dat niet wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.

2.2.2 De gezonde basis

Beleidshorizon 2026 'Alle kinderen hebben gelijke kansen en een goede gezonde start. Hulp en ondersteuning is voor iedereen beschikbaar en bereikbaar.'

Aanpak op hoofdlijnen

- We zetten in op alle kinderen de eerste 1.000 dagen (vanaf de geboorte) een goede start.
- We nemen deel aan het landelijke programma 'De goede start' (vanaf kindertijd).
- We nemen deel aan het landelijke programma 'Gezonde jeugd, gezonde toekomst' (JOGG).
- Vitale sportverenigingen hebben een belangrijke rol in de toegankelijkheid van bewegen.
- Praktische gezinsondersteuning krijgt een prominentere rol door deel te nemen aan het provinciaal programma 'Kansen voor kinderen'.

Acties in 2023

- **We verbeteren de vroegtijdige signalering van kwetsbare (aanstaande) ouders met de lokale coalitie (zoals verloskundigen, huisartsen, GGD).**

We nemen met partners Verloskunde, Kraamzorg, GGD en de Welzijnsorganisatie deel aan de lokale coalitie Goede Start. In samenwerking met genoemde partners willen we zorgen voor een vroegtijdige signalering van kwetsbare (aanstaande) ouders. Het doel hiervan is om vroegtijdig ondersteuning te kunnen bieden aan deze (aanstaande) ouders zodat ieder kind in Pekela kan rekenen op een Goede Start. We willen hierbij de focus vooral leggen op de eerste 1000 dagen van een kind (- 9 maanden tot 2 jaar). De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal voor de ontwikkeling, gezondheid en welzijn gedurende het leven. Door ouders zo vroeg mogelijk de juiste ondersteuning te geven, voorkomen we dat er later (zwaardere) zorg nodig is.

- **We geven uitvoering aan ons plan van aanpak 'JOGG | Gezonde jeugd, gezonde toekomst'.**

Vanuit JOGG³ zetten we in op een gezonde jeugd, een gezonde toekomst. De speerpunten zijn: (meer kennis over) gezonde voeding, waterdrinken is de nieuwe norm, voldoende bewegen (laagdrempelig kennismaken met sporten en bewegen) en gezond gewicht. Dit doen we in samenwerking met lokale partijen in de leefomgeving van kinderen dus thuis, in de buurt, op school en in de kinderopvang en bij de sportclub. Randvoorwaarden om het verschil te kunnen maken voor kinderen in Pekela zijn: voldoende politiek bestuurlijk draagvlak, een sterke publieke en private samenwerking, verbinding tussen preventie en zorg, gedeeld eigenaarschap, communicatie en monitoring en evaluatie.

- **Er is aanbod van gezond voedsel op plekken waar veel kinderen komen (zoals sportkantines).**

De gezonde sportkantine is een programma vanuit JOGG . We stimuleren en ondersteunen sportverenigingen om aan de slag te gaan met de gezonde sportkantine. Sportverenigingen krijgen advies vanuit JOGG-Teamfit om stap voor stap gezonde alternatieven aan te bieden in de (sport) kantine. We geven zelf het goede voorbeeld door ook in de gemeentelijke (sport)accommodaties en bij activiteiten vanuit Pekela Actief! gezonde alternatieven te bieden.

- **Lokaal uitvoeringsplan opstellen voor het programma "Kansen voor kinderen".**

Kansen voor Kinderen is een programma met als doel om armoede terug te dringen in de provincie; veel kinderen groeien op in armoede, waardoor zij minder kansen krijgen. De komende jaren krijgen vijfhonderd Groninger gezinnen ondersteuning van professionele- en vrijwilligersorganisaties. Stap voor stap werken ze aan een beter toekomstperspectief. Pekela is een van de gemeenten die participeert in het programma "Kansen voor kinderen". Wij zullen hiervoor een lokaal uitvoeringsplan opstellen met verschillende partners (Acantus, De Badde) en een aanpak ontwikkelen. Om dit lokaal uitvoeringsplan te maken en implementeren, zullen wij een projectleider benoemen.

³ Bron: "Jongeren Op Gezond Gewicht | Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst"

2.3 Financiële ontwikkelingen

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
<i>Baten</i>						
5.1 Sportbeleid en activering	4.672	28.047	-	-	-	-
5.2 Sportaccommodaties	39.241	167.728	163.294	163.294	163.294	163.294
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	138.047	1.893.257	143.257	143.257	143.257	143.257
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	21.926	-	20.000	-	-	-
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	3.093	-	-	-	74.000	76.000
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	161.000	66.000	68.600	71.300	74.200	77.200
7.1 Volksgezondheid	7.500	110.296	87.725	77.725	62.725	62.725
Totale baten	375.480	2.265.328	482.876	455.576	517.476	522.476
<i>Lasten</i>						
5.1 Sportbeleid en activering	95.699	199.885	263.096	269.304	248.257	198.418
5.2 Sportaccommodaties	445.585	504.526	571.693	585.990	598.679	619.150
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.012.128	2.732.580	1.093.436	1.094.896	1.096.382	1.043.098
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.237.566	1.082.112	1.471.409	1.455.009	1.475.564	1.496.452
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	651.022	635.060	676.612	745.010	749.242	753.647
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.971.784	3.324.738	3.356.136	3.448.868	3.558.067	3.669.508
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	5.589.540	6.697.413	6.383.348	6.192.609	6.439.274	6.799.852
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	86.816	135.126	138.431	141.982	145.748	149.649
7.1 Volksgezondheid	483.360	570.991	565.985	565.647	515.544	520.700
Totale lasten	12.573.500	15.882.432	14.520.146	14.499.315	14.826.755	15.250.474
Saldo programma 02	-12.198.020	-13.617.104	-14.037.270	-14.043.739	-14.309.279	-14.727.998

Toelichting

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

5.1 Sportbeleid en activering

De geraamde lasten voor sportbeleid en activering zijn in 2023 circa €65.000 hoger (N) dan voorgaand jaar. Dit verschil wordt veroorzaakt door het feit dat er extra geld is vrijgemaakt voor de inzet van een beweegcoach die in 2023 zal worden aangesteld.

5.2 Sportaccommodaties

De geraamde lasten voor sportaccommodaties zijn in 2023 circa €67.000 hoger (N) dan voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt door een bijstelling van de budgetten voor het onderhoud van sportvelden (€25.000 meer begroot) mede veroorzaakt door stijgende grondstofprijzen. Daarnaast is er €30.000 meer geraamd vanwege stijgende gas en elektriciteitskosten voor de verschillende overdekte sportaccommodaties en €25.000 voor lopende klacht- & onderhoudscontracten die voorheen niet (volledig) waren begroot binnen dit taakveld.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

De verwachte opbrengsten in de begroting 2023 zijn €1.640.000 lager (N) dan in 2022. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat er in de begroting 2023 geen rekening is gehouden met opbrengsten vanuit de crisisopvang Oekraïners omdat er ten tijde van het opstellen van de begroting geen duidelijkheid was over het openhouden van de opvang in 2023. Aan de andere kant zijn de geraamde lasten van €1.750.000 voor de exploitatie van de opvang ook in 2023 niet opgenomen wat zorgt voor lagere lasten (V). In 2023 zijn er €100.000 extra (N) lasten geraamd in verband met het terugdraaien van een MOT maatregel op de jeugd- en jongerenwerker.

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

De geraamde lasten binnendit taakveld zijn €389.000 hoger (N) dan voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt door een verschuiving tussen taakveld 6.71 naar taakveld 6.2, conform de voorschriften (informatie voor derden). De verschuiving heeft betrekking op de geraamde lasten voor de basisondersteuning jeugd.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

De geraamde lasten zijn in 2023 circa €75.000 lager (V) dan voorgaand jaar. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt (€54.000) door lagere lasten voor het project koploper cliëntondersteuning in 2023.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

In de begroting 2023 zijn de geraamde lasten circa €170.000 (V) lager dan voorgaand jaar. Deze mutatie wordt veroorzaakt door een verschuiving van taakveld 6.72 naar taakveld 6.2.

3. PROGRAMMA 3 – LEREN

3.1 Kern

De Pekelder is van nature bescheiden. Gewoon is goed genoeg. Hierdoor benut niet iedereen zijn/haar talenten optimaal. We gunnen de kinderen uit Pekela minstens zulke kansen als kinderen uit een rijke buurt in de stad. Het vergroten van kansengelijkheid. Mede doordat Pekelders zo honkvast zijn, gehecht aan hun dorp, wordt de toekomst van de eigen kinderen gezien in het verlengde van de eigen loopbaan. Pekela nodigt inwoners uit zich een leven lang te blijven ontwikkelen. Om mee te kunnen in de snel veranderende wereld is het voor iedereen zinvol om te blijven leren, een leven lang te ontwikkelen. Om je talent te benutten, is het soms nodig om uit je veilige wereld te komen en je vleugels uit te slaan. Dat wil de gemeente stimuleren.

"Succes op school is afhankelijk van veel factoren."

De meeste Pekelders (80%)⁴ zijn van mening dat zij voldoende mogelijkheden hebben om zichzelf te ontplooien. Dat doen ze door zelf bij te blijven, bijvoorbeeld veel te lezen, en door opleidingen te volgen via hun werkgever. Het begint met een uitdagende schoolomgeving waar alle kinderen en jongeren zich optimaal, dat wil zeggen passend bij hun mogelijkheden, kunnen ontwikkelen. Dit werkt het beste als hun (groot)ouders betrokken zijn.

3.2 Beleidsontwikkelingen

3.2.1 Een leven lang leren

Beleidshorizon 2026 'Iedereen doet mee en daarom stimuleren we een klimaat waarbij een leven lang ontwikkelen normaal is in een snel veranderende tijd. Leren is de schakel tussen werk, inkomen en gezondheid.'

⁴ Bron: enquête toekomstvisie januari 2022

Aanpak op hoofdlijnen

- Inzetten op basisvaardigheden (gezondheid, digitaal, lezen, rekenen en schrijven).
- We zetten ons in om er voor te zorgen dat iedere schoolverlater een startkwalificatie heeft.
- We verstevigen onze regierol bij het bevorderen van inburgering.

Acties in 2023

- **De signalering en doorverwijzing naar het Taalhuis wordt versterkt door ketenpartners die hiervoor worden opgeleid.**

De taalhuiscoördinator is een spin in het web om bedrijven en organisaties te informeren over de mogelijkheden van het Taalhuis. Inwoners kunnen hun basisvaardigheden op het gebied van lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden oefenen met taalambassadeurs.

- **We intensiveren het begeleiden van jongeren die dreigen uit te vallen of uitgevallen zijn in het onderwijs met inhuur van Team050.**

Het einddoel van onderwijs is het behalen van een Startkwalificatie (Mbo 2 niveau) op je 23ste. Jongeren die dit startkwalificatie niet behalen, zijn voortijdig schoolverlaters (VSV'ers). De tijdelijke inzet van Team050 in 2022 heeft veel van deze jongeren bereikt en voor 2023 wordt dit gecontinueerd.

- **We herzien de afspraken over de maatschappelijke begeleiding van inburgeraars**

We willen dat inburgeraars zo snel mogelijk participeren in de samenleving. Om dit proces te versnellen wordt de inzet van een lokaal opererende organisatie onderzocht.

Op bovenstaande aanpak hebben onderstaande beleidsindicatoren betrekking:

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Pekela	Provincie Nederland	Bron	Beschrijving	
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	0,6	1,3	1,8	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen (leeftijd 5-18 jaar)
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	14	19	19	DUO / Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen (leeftijd 5-18 jaar)
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2021	2,2	2,1	1,9	DUO / Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat

3.2.2 De leeromgeving in Pekela

Beleids horizon 2026 'We faciliteren een veilige en uitdagende leeromgeving waarbij kwalitatief goed onderwijs voor iedereen beschikbaar is'

Aanpak op hoofdlijnen

- Ieder kind krijgt dezelfde kansen en mogelijkheden om onderwijs te volgen.
- Samenwerking met ketenpartners om een doorlopende leerlijn te ontwikkelen dan wel verstevigen.
- Inzetten op bereikbaarheid van leren en ontwikkelen van 0 tot 12 jaar in de kernen.
- De aansluiting tussen educatie en werk bevorderen.

Acties in 2023

- **Het actief informeren van inwoners over de ondersteunende (financiële) mogelijkheden voor het volgen van onderwijs.**

Via het onderwijs worden ouders geïnformeerd over de mogelijkheden van stichting leergeld, het sport- en cultuurfonds. Daarvoor zijn Informatiefolders 'Voorzieningen gemeente Pekela' ontwikkeld. Deze worden aan alle scholen verstrekt.

- **We organiseren twee maal per jaar een lokaal educatieve agenda (LEA) voor en met ketenpartners om de samenwerking te verstevigen.**

De Lokaal Educatieve Agenda is een instrument voor gemeenten, schoolbesturen en overige partners om in 'nieuwe verhoudingen' (meer gelijkwaardige verhoudingen) tot gezamenlijke afspraken te komen over het onderwijs- en jeugdbeleid.

- **Het realiseren van een integraal kind centrum (IKC) in Boven Pekela.**

Een integraal kindcentrum zorgt voor een doorgaande leerlijn van 2 tot 12 jaar. Het gaat hierbij om een inhoudelijke samenwerking tussen kinderopvang en het basisonderwijs. Hierdoor wordt vroegtijdig extra aandacht en begeleiding aan kinderen gegeven, zodat alle kinderen op een vergelijkbaar niveau zitten als ze in groep 3 beginnen te lezen.

- **We stimuleren lezen onder schoolgaande kinderen door het programma 'Bibliotheek op scholen' op iedere school te starten.**

De Bibliotheek op school is meer dan een collectie kinderboeken op de scholen. Het gaat om een totaal programma, waarbij opleiden van de docenten, themaweken en monitoring belangrijk zijn. Het doel is een kwaliteitsslag te maken in het leesonderwijs op de scholen.

- **We starten samen met het basisonderwijs De Verrijkte Schooldag met als doel het ontdekken en ontwikkelen van talenten bij leerlingen.**

Op twee basisscholen is 'Tijd voor Toekomst, de verrijkte schooldag' in 2022 van start gegaan via subsidie uit de Regio Deal oost-Groningen. In 2023 willen we het aantal deelnemende scholen uitbreiden en het programma verder door ontwikkelen middels externe financieringsmogelijkheden.

- **Met het onderwijs starten we het Ambassadeursproject. Hierdoor ontdekken leerlingen verschillende beroepen en waar hun passie en talenten liggen.**

Samen met de lokale bedrijven willen we de leerlingen laten ervaren wat voor keuze er is op het gebied van de verschillende banen. Dit om de kinderen te laten ontdekken waar hun interesses en talenten liggen. Deze ambassadeurs kunnen een voorbeeld voor onze kinderen/jongeren zijn.

3.3 Financiële ontwikkelingen

Taakveld	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
<i>Baten</i>						
4.2 Onderwijshuisvesting	220.943	223.285	223.285	223.285	223.285	223.285
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	391.148	983.263	549.041	549.481	549.930	527.051
Totale baten	612.091	1.206.548	772.326	772.766	773.215	750.336
<i>Lasten</i>						
4.1 Openbaar basisonderwijs	1.093	1.291	1.337	1.393	1.450	1.510
4.2 Onderwijshuisvesting	744.957	726.483	791.251	779.051	776.213	778.363
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	793.372	1.468.424	1.135.043	1.147.514	1.160.200	1.150.060
Totale lasten	1.539.422	2.196.198	1.927.632	1.927.959	1.937.864	1.929.933
Saldo programma 03	-927.331	-989.650	-1.155.306	-1.155.193	-1.164.649	-1.179.597

Toelichting

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

4.2 Onderwijshuisvesting

De geraamde lasten voor onderwijshuisvesting zijn in 2023 circa €65.000 hoger dan in 2022. Deze stijging wordt volledig veroorzaakt door verwachte kostenstijgingen voor gas en elektriciteit van de Groenling en het juist ramen van de verzekeringskosten.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

De geraamde baten voor onderwijsbeleid en leerlingenzaken zijn in 2023 circa €434.000 lager (N) dan voorgaand jaar. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door extra middelen vanuit het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) die in 2021 niet (volledig) zijn gebruikt en daardoor zijn overgeheveld naar 2022 voor in totaal circa €225.000. Deze baten zijn in 2023 niet begroot omdat hierover in 2022 verantwoording moet worden afgelegd. Aan de andere kant zijn er in 2023 geen baten geraamd van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) omdat dit een incidentele bijdrage was tot en met 2022 geraamd voor circa €164.000. Daarnaast is er in 2022 incidenteel budget beschikbaar gesteld vanuit het Rijk voor de Verrijkte schooldag, deze baten zijn in 2023 niet (meer) geraamd.

Ook aan de kostenkant zijn er wat verschuivingen. De kosten voor Onderwijsbeleid en leerlingenzaken zijn in de begroting 2023 circa €333.000 lager dan in 2022. Dit wordt veroorzaakt doordat Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) budgettair neutraal is geraamd in de begroting waardoor lagere baten ook lagere lasten tot gevolg hebben. Dit geldt eveneens voor de geraamde kosten bij het Nationaal Programma Onderwijs (NPO).

4

PROGRAMMA 4 – WERK EN INKOMEN

4.1 Kern

We kennen een relatief lage arbeidsparticipatie en hoog aandeel beschermt werk. Dit te verbeteren vraagt om creativiteit. De transitie van het werkvoorzieningschap Afeer naar een leer- werkbedrijf blijft een uitdaging. In Pekela is er gelukkig veel ervaring met ondersteuning op het gebied van werk en inkomen en durft de gemeente te experimenteren. In landelijk perspectief is Pekela een voorbeeld voor vele gemeenten dankzij onze innovatieve, praktijkgerichte aanpak van (generatie-) armoede. Verschillende sociale diensten biedt de gemeente op haar eigen manier aan, laagdrempelig en vanuit één plek. En dat werkt.

"We willen zoveel mogelijk maatwerk leveren, mensgericht en met vertrouwen."

Voor wie (nog) niet werkt

Bestaanszekerheid betekent niet alleen dat er een vangnet is in de vorm van een uitkering als je zonder werk zit. Het gaat hier ook om het opdoen van de juiste vaardigheden en motivatie om werk te vinden. We willen zoveel mogelijk maatwerk leveren, mensgericht en met vertrouwen. Met ruimhartig minimabeleid en hulp bij schulden. We accepteren het hoge percentage laaggeletterdheid in onze gemeente niet en stimuleren alle inwoners om basisvaardigheden als lezen en schrijven op te doen.

4.2 Beleidsontwikkelingen

4.2.1 Armoede

Beleids horizon 2026 ‘De trend van generatiearmoede is doorbroken en het aantal inwoners met problematische schulden is teruggedrongen’

Aanpak op hoofdlijnen

- Praktische gezinsondersteuning krijgt een prominentere rol door deel te nemen aan het provinciaal programma ‘Kansen voor kinderen’.
- We sluiten actief aan bij het provinciaal project ‘Ieder kind telt mee’.
- We bieden een helpende hand middels vroeg-signalering van betalingsachterstanden.
- We treffen maatregelen om de energie-armoede te bestrijden.
- De vorming van het sociaal gemeentehuis ‘Over de brug’ biedt inwoners op verschillende terreinen binnen het sociaal domein ondersteuning.

Acties in 2023

- **Lokaal uitvoeringsplan opstellen voor het programma ‘Kansen voor kinderen’.**
Kansen voor Kinderen is een programma met als doel om armoede terug te dringen in de provincie; veel kinderen groeien op in armoede, waardoor zij minder kansen krijgen. De komende jaren krijgen vijfhonderd Groninger gezinnen ondersteuning van professionele- en vrijwilligersorganisaties. Stap voor stap werken ze aan een beter toekomstperspectief.
Pekela is een van de gemeenten die participeert in het programma “Kansen voor kinderen”. Wij zullen hiervoor een lokaal uitvoeringsplan opstellen met verschillende partners (Acantus, De Badde) en een aanpak ontwikkelen. Om dit lokaal uitvoeringsplan te maken en implementeren, zullen wij een projectleider benoemen. Naast een financiële bijdrage uit de Regiodeal voor dit programma en plan, zal de gemeente zelf ook moeten investeren. We doen dat met zoveel mogelijk inzet van personele capaciteit, maar zullen zelf wellicht ook een financiële bijdrage moeten leveren
- **Uitvoering geven aan het projectplan ‘Ieder kind telt mee’.**
zie de toelichting bij kader 2.2.2 De Gezonde basis op bladzijde 26.
- **We benaderen de inwoner proactief bij betalingsachterstanden.**
Maandelijks ontvangt de gemeente van verhuurders, energiebedrijven, waterbedrijven en zorgverzekeraars signalen van betalingsachterstanden. Via het systeem ‘Inforing’ worden deze signalen gefilterd op basis van de problematiek. Bij een huurachterstand zal er altijd een huisbezoek worden afgelegd. Bij bijvoorbeeld een achterstand in de betaling van een waternota zal er een mail of brief uitgaan. De gemeente biedt in alle gevallen schuldhulpverlening en werkt daarbij nauw samen met de Badde en de Volkskredietbank Noord-Oost Groningen. Op deze wijze kan er vroegtijdig worden ingegrepen en worden inwoners preventief geholpen met een schuldhulpaanbod. Ons Sociaal Team coördineert deze aanpak.

- **Energie-armoede.**

Op Prinsjesdag werd duidelijk dat gemeenten in 2023 opnieuw de energietoeslag van € 1.300,- mogen uitkeren. Via de meicirculaire 2023 wordt duidelijk welk budget voor deze toeslag door het Rijk beschikbaar wordt gesteld. Via de bijzondere bijstand worden huishoudens die tussen wal en schip vallen geholpen. Afwijkend van het kabinetsbeleid komen zelfstandig woonachtige studenten ook in aanmerking voor de energietoeslag. Naast deze toeslag wordt in regionaal verband gekeken naar een gezamenlijke aanpak van energie-armoede. Oftewel, hoe worden de woningen in Pekela de komende jaren verduurzaamd. De provincie speelt hierin een faciliterende rol.

4.2.2 Iedereen doet mee naar vermogen

Beleids horizon 2026 ‘Iedereen doet mee naar vermogen op het gebied van werk en/of andere vorm van tijdsbesteding’

Aanpak op hoofdlijnen

- We zetten ons in om iedere schoolverlater een startkwalificatie te laten behalen
- We ontwikkelen werk- leertrajecten gericht op vakmanschap in samenwerking met Afeer om een ieder een passende werk en/of leeromgeving te bieden
- We realiseren overbrugbanen via Afeer voor de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

Acties in 2023

- **We intensiveren het begeleiden van jongeren die dreigen uit te vallen of uitgevallen zijn in het onderwijs.**
Jongeren zonder een Startkwalificatie (Mbo niveau 2 op hun 23ste) hebben minder kansen op de arbeidsmarkt. We gaan de jongeren, die dreigen uit te vallen, benaderen en begeleiden zodat ze wel hun opleiding afronden. Dit valt samen met de reeds geformuleerde acties onder pijler 4.2.1. ‘kansen voor kinderen’.
- **We stellen samen met de overige Afeer gemeenten een beleidskader-plan vast.**
Dit plan wordt geschreven door de 3 deelnemende gemeenten voor de Gemeenschappelijke Regeling van Afeer. De uitvoering van dit plan ligt bij Afeer. Het bestuur van Afeer en de gemeenteraden zullen dit plan ook moeten vaststellen.

4.2.3 Lokale werkgelegenheid

Beleids horizon 2026 'We maken ons sterk voor het behouden van lokale werkgelegenheid.'

Aanpak op hoofdlijnen

- De gemeente pakt de verbindende en proactieve rol om vraag en aanbod op de (lokale) arbeidsmarkt beter op elkaar af te stemmen.
- We faciliteren werkgevers en inwoners op het gebied van competenties en ambities.
- Een leven lang leren staat centraal.
- We creëren goed vestigingsklimaat door proactief met de huidige lokale ondernemers mee te denken.
- We nemen deel aan de ruimtelijke economische visie bedrijventerrein N366.
- Voldoende maatwerkruimte bieden voor gevestigde en startende ondernemers.

Acties in 2023

• We maken afspraken met Afeer over de nieuwe inrichting van beschutte werkplekken

Eén geïndiceerde Pekelder staat op de wachtlijst om geplaatst te worden op een beschutte werkplek binnen Afeer. Hiervoor geldt een landelijke taakstelling waarvoor de gemeente rijksmiddelen ontvangt. Bij plaatsingen boven deze taakstelling moet de gemeente zelf deze in verhouding 'dure' werkplekken betalen. In het nieuwe beleidsplan wordt de landelijke taakstelling buiten beschouwing en krijgen alle werkzoekenden met een beperking een werkplek.

• Locatie 'Over de brug' wordt ingezet als leer-werkbedrijf voor de detailhandel

Via de Kringloopwinkel en de Aanpakkers worden werkleertrajecten opgetuigd om Pekelders via het opdoen van praktijkervaring en het behalen van diploma's sneller te kunnen plaatsen in o.a. de detailhandel-branchen. Praktijkervaring opdoen via de constructie van detachering bij een werkgever geniet hierbij de voorkeur. Het ROC levert een belangrijke bijdrage aan het leerelement. De locatie 'Over de Brug' is al jaren erkend als werkleerbedrijf. We implementeren de virtuele ambachtsschool samen met Afeer en het ROC door leren in de praktijk (praktijkleren) te brengen bij lokale ondernemers

• De ruimtelijke economische visie voor N366 bedrijventerrein wordt in 2023 opgeleverd

Samen met de regio (provincies Groningen en Drenthe, en de gemeenten Stadskanaal, Westerwolde en Borger Odoorn) wordt deze visie opgesteld. Op basis hiervan wordt voor Pekela een nieuw economisch beleidsplan gemaakt.

Op hiervoor genoemde aanpak hebben onderstaande beleidsindicatoren betrekking:

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Pekela	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Functiemenging	%	2021	33,5	51,1	53,3	Meerdere bronnen	De functiemenging-index (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw 15-64jr	2019	106,1	138	165	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2021	386	768	806	Meerdere bronnen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Kinderen in armoede	%	2020	11	9	6	CBS	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Netto arbeidsparticipatie	%	2021	67	68,3	70,4	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
Jeugdwerkloosheid	%	2021	4	1	2	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	555,4	520	431	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1000 inwoners.
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners 15-64jr	2020	578	281	202	CBS - Participatie Wet	Het aantal lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	15,5	15	12,9	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	2,5	1,6	1,2	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Wmo-clënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	2021	1.030	862	840	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 137 deelnemende gemeenten.

4.3 Financiële ontwikkelingen

Taakveld	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
3.4 Economische promotie	-	2.000	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	7.659.208	7.404.126	6.898.126	6.898.126	6.898.126	6.898.126
Totale baten	7.659.208	7.406.126	6.898.126	6.898.126	6.898.126	6.898.126
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	61.996	73.224	75.860	79.046	82.287	85.661
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	5.169	6.487	6.467	6.467	6.467	6.477
3.4 Economische promotie	5.183	25.259	20.259	20.259	20.259	20.259
6.3 Inkomensregelingen	7.937.479	8.411.153	7.913.278	7.917.933	7.923.501	7.929.200
6.4 WSW en beschut werk	7.157.705	7.021.750	6.858.561	6.880.088	6.909.986	6.690.781
6.5 Arbeidsparticipatie	9.091	10.738	11.125	11.592	12.067	12.562
Totale lasten	15.176.622	15.548.611	14.885.549	14.915.385	14.954.567	14.744.941
Saldo programma 04	-7.517.414	-8.142.485	-7.987.423	-8.017.259	-8.056.441	-7.846.815

Toelichting

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

6.3 Inkomensregelingen

De geraamde baten in de begroting 2023 zijn circa €506.000 lager (N) dan in de begroting van 2022. Deze afname wordt veroorzaakt door een geraamde bate van €506.000 in 2022 voor de Rijksbijdrage ten behoeve van het uitbetalen van de landelijke Energietoeslag. Dit is budgettair neutraal verwerkt waardoor de geraamde lasten in 2023 ook €506.000 lager zijn.

6.4 WSW en beschut werk

De geraamde lasten voor begeleide participatie zijn in de begroting 2023 circa €163.000 lager dan in het voorgaande jaar. De geraamde bijdrage aan Afeer is conform de goedgekeurde meerjarenbegroting van Afeer.

5.

PROGRAMMA 5 – BESTUUR EN ORGANISATIE

5.1 Kern

Onze bestuursstijl is pragmatisch. Bij besluiten baseren we ons het liefste op de praktijk en regelen we wat nodig is. College en raad werken met elkaar samen op basis van vertrouwen, waarbij de raad tijdig en volledig van het college de informatie ontvangt om afgewogen besluiten te kunnen nemen. Wij zouden het toejuichen als de raad haar meningsvorming ondersteunt door opiniërende bijeenkomsten. Bijvoorbeeld door uitgangspunten te bespreken, als de gemeente op het punt staat nieuw beleid te ontwikkelen. Wij verwachten hiervan dat de raad haar kaderstellende rol beter zal kunnen invullen en dat dit het evenwicht tussen de verschillende raadsfracties in het debat zal versterken.

"Politiek op z'n Pekels"

Om de in het coalitieakkoord beschreven ambities ten uitvoer te brengen is een solide en krachtige organisatie nodig, die toegerust is op de opgaves waar zij voor staat. Over de samenwerking tussen bestuur en organisatie willen we goede afspraken maken, zodat we op constructieve wijze de samenleving kunnen dienen. Als uitgangspunt geldt hierbij onze pragmatische aanpak. Dikke notities en beleidsproza zijn aan Pekela niet besteed.

Deze programmabegroting is niet uitputtend. Voor de niet genoemde onderwerpen gaan we in principe uit van voortzetting van bestaand beleid.

5.2 Beleidsontwikkelingen

5.2.1 Participatie en communicatie

Beleids horizon 2026 **‘We nemen inwoners mee bij het vormen en uitvoeren van beleid. We zijn transparant, duidelijk en dichtbij. De vormen van communicatie en participatie passen zich aan op de doelgroep.’**

Aanpak op hoofdlijnen

- We maken gebruik van het participatieplatform Pekels Goud en het ”Inwonerspanel”.
- Bij het vormen beleid en uitvoering betrekken we vaker inwoners en/of partners.
- We werken niet alleen vanuit het gemeentehuis maar gaan vooral ook naar inwoners toe.
- Onze beleidsdocumenten zijn praktisch en leesbaar

Acties in 2023

- **We stellen communicatie- en participatiebeleid vast.**
In de Toekomstvisie heeft participatie een prominente plek. Dit zal nader worden uitgewerkt in een nieuw op te stellen communicatie- en participatiebeleid.
- **We continueren de wijk rondes om aansluiting te houden met onze inwoners over wat er bij hen leeft.**
De wijk rondes vervullen een belangrijke rol in de contacten met inwoners en biedt ons de mogelijkheid om dicht bij de burger te staan. We zullen ze dan ook continueren.

5.2.2 Dienstverlening

Beleids horizon 2026 **‘Wij staan dicht bij onze inwoners. We leveren toegankelijke dienstverlening die laagdrempelig en kwalitatief goed is.’**

Aanpak op hoofdlijnen

- We communiceren transparant, tijdig en duidelijk met onze inwoners
- We zijn zowel fysiek als digitaal goed bereikbaar
- We denken in mogelijkheden. Het is ‘Ja, mits’ en niet ‘Nee, tenzij’.

Acties in 2023

- **We breiden onze e-diensten uit voor zowel inwoners als bedrijven.**
We gaan het voor inwoners makkelijker en laagdrempeliger maken om diensten bij de gemeente te regelen. Door middel van DigiD en E-herkenning zorgen we dat dit veilig en efficiënt kan worden ingediend.

- **We voeren een klanttevredenheidsonderzoek uit.**

Door een klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren stellen we vast wat inwoners verwachten en hoe tevreden ze over de dienstverlening zijn.

Maar het in kaart brengen hiervan is slechts de eerste stap. Het hogere doel van het klanttevredenheidsonderzoek en het uitvoeren hiervan, is om te leren hoe we onze dienstverlening kunnen verbeteren.

5.2.3 Gemeentelijke organisatie

Beleids horizon 2026 **‘De gemeentelijke organisatie is geheel toegerust op haar taken.’**

Aanpak op hoofdlijnen

- We realiseren een toegankelijk en toekomstbestendig gemeentehuis dat aansluit op de grootte van de organisatie.
- De gemeente is een aantrekkelijke werkgever door onder andere het faciliteren van scholing en ruimte voor ontwikkeling.
- Iedere medewerker heeft de mogelijkheid om te werken op een “eigen” werkplek in het gemeentehuis.
- We ontwikkelen ons tot een volwaardige gemeentelijke organisatie waaronder een volledige afdeling ‘Dienstverlening’.
- We faciliteren een moderne en hybride werkplek.

Acties in 2023

- **Onderzoek naar de toekomstige huisvesting van medewerkers en het creëren van voldoende werkplekken**
Het gemeentehuis in zijn huidige vorm kent knelpunten qua ruimtegebrek. Dit gaat met name om de raadzaal, te weinig overleg ruimtes en, als de samenwerking op het gebied van dienstverlening door de gemeente Veendam stopt, dan zullen er 15 extra werkplekken nodig zijn. Concreet betekent dit dat het huidige gebouw te klein is en uitgebreid moet worden met circa 700 m2. Gelijktijdig zal worden gekeken naar de mogelijkheden om het gemeentehuis te verduurzamen en zal een onderzoek worden gedaan naar het energieverbruik.
- **We stellen een plan van aanpak vast om gefaseerd uit de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de gemeente Veendam te gaan.**
De gemeente Pekela heeft een tot uiterlijk 2026 een dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Veendam op het gebied van bedrijfsvoering. Er wordt een plan van aanpak opgesteld hoe we de komende jaren gefaseerd werkzaamheden uit het DVO naar ons toe kunnen halen.

- We starten met de invoering van Microsoft 365 en de daarbij behorende ontwikkelingen. Door gebruik te gaan maken van Microsoft 365 zullen we afscheid gaan nemen van Citrix (afbouw constructie). Dit draagt bij aan het locatie onafhankelijk werken, want medewerkers kunnen overal waar een internet verbinding is hun werk uitvoeren en bij de data van de gemeente op een veilige manier.

Op hiervoor genoemde aanpak hebben onderstaande beleidsindicatoren betrekking:

Beleidsindicatoren							
Indicator	Eenheid	Periode	Pekela	Provincie	Nederland	Bron	Beschrijving
Gemiddelde WOZ waarde	duizend euro	2021	145	210	285	CBS-Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Gemeentelijke woonlasten éénpersoons-huishouden	euro	2022	866	920	840	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaald aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	euro	2022	962	998	930	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaald aan woonlasten.
Apparaatskosten	Per inwoner	2023	431	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Eigen gegevens	Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2023	5,66	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Eigen gegevens	Het aantal formatie-eenheden per 1.000 inwoners
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2023	5,27	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Eigen gegevens	De personele bezetting per 1.000 inwoners
Externe inhuur	%	2023	17%	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Eigen gegevens	De kosten van externe inhuur in verhouding tot de totale loonsom en de totale kosten van inhuur
Overhead	%	2023	11%	Niet beschikbaar	Niet beschikbaar	Eigen gegevens	Het aandeel overhead in verhouding tot de totale lasten

5.3 Financiële ontwikkelingen

Taakveld	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
0.1 Bestuur	12.313	12.312	12.312	12.312	12.312	12.312
0.2 Burgerzaken	137.902	136.179	136.179	136.179	136.179	136.179
0.64 Belastingen Overig	595	10.000	-	-	-	-
Totale baten	150.811	158.491	148.491	148.491	148.491	148.491
Lasten						
0.1 Bestuur	935.591	1.072.030	1.093.410	1.127.039	1.161.246	1.196.855
0.2 Burgerzaken	810.127	840.316	871.327	898.441	931.188	964.502
0.61 OZB woningen	203.984	197.430	204.500	210.674	218.136	225.727
0.62 OZB niet-woningen	16.646	14.500	14.500	14.500	14.500	14.500
0.64 Belastingen Overig	83.321	110.487	113.804	116.700	120.201	123.762
Totale lasten	2.049.669	2.234.763	2.297.541	2.367.354	2.445.271	2.525.346
Saldo programma 05	-1.898.858	-2.076.272	-2.149.050	-2.218.863	-2.296.780	-2.376.855

In onderstaand overzicht is een verdeling van de overige middelen opgenomen:

Overige middelen	Realisatie 2021	Begroting ná wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	3.218.767	3.265.634	3.331.748	3.395.561	3.460.519	3.460.519
Algemene uitkeringen	31.622.279	33.066.966	34.677.518	35.897.907	36.625.538	34.645.706
Dividend	104.038	90.379	90.379	90.379	90.379	90.379
Saldo financieringsfunctie	322.313	300.450	299.000	297.650	297.650	297.650
Overige baten en lasten	-	-	-	-	-	-
B1. Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	35.267.397	36.723.429	38.398.645	39.681.497	40.474.086	38.494.254
B2. Overhead	85.117	45.217	31.597	31.597	31.597	31.597
B3. Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
B4. Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totale baten	35.352.515	36.768.646	38.430.242	39.713.094	40.505.683	38.525.851
Lasten						
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	-	-	-	-	-	-
Algemene uitkeringen	-	-	-	-	-	-
Dividend	2.046	2.046	2.046	2.046	2.046	2.046
Saldo financieringsfunctie	25.771	-84.867	-81.192	-75.869	-71.229	-71.229
Overige baten en lasten	408.688	986.210	1.015.797	1.085.323	1.144.713	1.194.111
B1. Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	436.504	903.389	936.651	1.011.500	1.075.530	1.124.928
B2. Overhead	3.784.805	4.871.768	5.264.186	5.764.275	5.804.838	6.107.582
B3. Vennootschapsbelasting	-77	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
B4. Onvoorzien	-	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Totale lasten	4.221.232	5.855.156	6.280.837	6.855.775	6.960.368	7.312.511
Saldo overige middelen	31.131.283	30.913.490	32.149.405	32.857.319	33.545.315	31.213.341

In onderstaand overzicht zijn de overheadkosten nader gespecificeerd:

Overige middelen	Realisatie	Begroting ná wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
<i>Baten</i>						
Huisvesting	15.940	20.597	20.597	20.597	20.597	20.597
Personeelgerelateerde kosten	1.329	-	-	-	-	-
Personeelskosten	18.900	-	-	-	-	-
Overige diverse overheadkosten	48.948	24.620	11.000	11.000	11.000	11.000
Totale baten	-	-	-	-	-	-
<i>Lasten</i>						
Accountantskosten	28.009	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000
Archieven Pekela	900	23.800	1.700	1.700	1.700	1.700
Commissie Bezwaar en Beroep	6.289	6.400	6.400	6.400	6.400	6.400
Directie	132.993	142.199	146.841	152.450	158.156	164.096
Facilitair	377.516	358.633	127.225	127.225	127.225	127.225
Huisvesting	141.994	256.780	382.029	592.357	583.518	829.464
ICT	865.034	641.009	814.592	814.592	814.592	814.592
Ondernemingsraad	-	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Personeelgerelateerde kosten	201.435	615.921	563.299	769.265	776.432	783.702
Personeelskosten	1.914.394	2.717.320	3.086.683	3.164.819	3.201.298	3.244.837
Representatie	37.988	24.519	18.400	18.400	18.400	18.400
Voorlichting	20.539	19.880	19.880	19.880	19.880	19.880
Overige diverse overheadkosten	57.714	25.306	57.137	57.187	57.237	57.287
Totale lasten	3.784.805	4.871.768	5.264.186	5.764.275	5.804.838	6.107.582
Saldo overige middelen	-3.784.805	-4.871.768	-5.264.186	-5.764.275	-5.804.838	-6.107.582

Toelichting

De belangrijkste verschillen tussen de begroting 2022 na wijziging en de begroting 2023 worden hieronder toegelicht.

Facilitair

Bij het herzien van de budgetten hebben intern enkele verschuivingen plaatsgevonden omdat dit voor het beeld een betere weergave geeft. Huurlasten voor de Gemeentewerf en telefoon- en portokosten zijn niet meer geraamd onder facilitair maar zijn verschoven naar de kostensoorten huisvesting en ICT. Deze zijn hieronder nader toegelicht.

Huisvesting

De geraamde kosten voor huisvesting zijn in de begroting 2023 fors verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door de alsmaar stijgende energie- en gasprijzen en kosten voor onderhoud. Daarnaast zijn de geraamde huurlasten Gemeentewerf overgeheveld vanuit facilitair naar huisvesting. Dit heeft een effect van €72.000 voor 2023

ICT

De kosten voor telefonie en portokosten zijn overgeheveld van de kostenpost facilitair naar ICT. Hierdoor is een bedrag van circa €120.000 verplaatst en zijn de kosten onder ICT hoger.

Personeelskosten

In 2023 is een toename van circa € 370.000 (N) bij de lasten voorzien. Dit betreft aan de ene kant de geraamde indexatie van 4,3% in de personeelslasten, voor zowel de vaste formatie als het inhuurbudget. Eveneens is er formatie-uitbreiding in 2023 vanuit het organisatie ontwikkelbudget.

0.7 (Algemene) uitkering Gemeentefonds

De baten stijgen per saldo met € 1.611.000 (V) ten opzichte van 2022 vanwege de aanpassing van de uitkeringen uit het Gemeentefonds conform de meicirculaire 2022. Dit betreft de volgende voor- en nadelen:

- De herijking van het gemeentefonds, die in 2023 leidt tot een lagere baat van € 61.000 (N), begrensd op maximaal € 7,50 per inwoner in 2023.
- Voor € 31.000 (V) extra Rijksbijdrage structureel voor de extra inzet van BOA's
- Voor € 30.000 (V) extra Rijksbijdrage structureel voor de loon- en prijsbijstelling van participatie en Voogdij 18+.
- Voor € 318.000 (V) komt dit doordat de opschalingskorting tot en met 2025 niet in mindering wordt gebracht op het gemeentefonds. (Het Rijk hield rekening met lagere kosten van de gemeenten vanwege grotere schaalgrootte na de geplande herindelingen.)
- Voor € 459.000 (N) betreft dit incidentele middelen die wel in 2022 werden ontvangen, maar niet in 2023: coronacompensatie € 145.000, opschalingskorting in 2022 bedroeg € 220.000 en onderschrijving BTW Compensatiefonds (BCF) voor € 98.000.
- Het overgrote deel betreft de bijstelling van het Accres in het gemeentefonds, totaal € 1.751.000 (V)

PARAGRAFEN

Lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke belastingen en heffingen vinden hun grondslag in door de gemeenteraad vastgestelde verordeningen.

In deze paragraaf lokale heffingen is rekening gehouden met de verordening ex artikel 212 Gemeentewet (Financiële verordening gemeente Pekela) en de begrotingsrichtlijn 2022.

Tarievenbeleid

In de begrotingsrichtlijn zijn ten aanzien van de lokale heffingen de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De belastingtarieven worden met 2% geïndexeerd;
- Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing worden kostendekkende tarieven gehanteerd.

Opbrengsten per lokale heffing

In de primitieve begroting (exclusief wijzigingen) is rekening gehouden met de volgende opbrengsten aan gemeentelijke heffingen en leges (bedragen x € 1.000):

Omschrijving	Rekening 2021	Begroot 2022incl. wijzigingen	Begroot 2023 (primitief)
OZB – gebruik	332	334	341
OZB – eigendom	2.758	2.807	2.863
Hondenbelasting	128	124	128
Algemene dekkingsmiddelen	3.219	3.265	3.332
Rioolheffing	1.108	1.106	1.106
Afvalstoffenheffing	1.575	1.576	1.658
Lijkbezorgingsrechten	46	62	62
Leges burgerzaken	175	120	142
Leges bouwvergunningen (incl. leges welstand)	265	139	141
Leges APV	3	5	6
Totaal lokale heffingen	6.390	6.273	6.447

Onroerende zaakbelasting

Onder de naam onroerende zaakbelastingen worden voor in de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:

- een gebruikersbelasting voor een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient van degene die bij het begin van het kalenderjaar gebruiker is van deze onroerende zaak.
- een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht van een onroerende zaak (zowel woning als niet-woning).

Voor de berekening van het tarief voor 2023 wordt uitgegaan van de geraamde OZB-opbrengst 2022, inclusief de trendmatige verhoging met 2% conform de begrotingsrichtlijnen.

Het is de planning dat de aanslagen OZB 2023 met dagtekening 31 januari 2023 worden opgelegd.

WOZ-waarden

De aanslagen OZB inclusief de WOZ-beschikking worden opgelegd naar de WOZ-waarde zoals die geldt op de waardepeildatum 1 januari 2022. Deze waarde wordt op grond van de Wet waardering onroerende zaken jaarlijks opnieuw vastgesteld.

De Wet WOZ stelt steeds hogere eisen aan de WOZ-administratie. De WOZ-waarde zal voor steeds meer doeleinden worden gebruikt (o.a. berekening huurprijzen, financieringen etc.). De WOZ-administratie is één van de zogeheten basisadministraties. Momenteel zijn we volop bezig met de herwaardering van onroerende zaken naar waardepeildatum 1 januari 2022. Uit voorlopige berekeningen blijkt dat de gemiddelde waarde van woningen ten opzichte van peildatum 1 januari 2021 is gestegen met 17%. De gemiddelde waarde van niet-woningen is met 2% gestegen.

Rioolheffing

Het geactualiseerde Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) vormt de basis voor de te plegen investeringen. De te plegen investeringen vanuit het GRP worden gedekt uit de rioolheffing.

Onder de naam rioolheffing wordt een recht geheven van de eigenaar van een pand van waaruit afvalwater en/of afvloeiend hemelwater, direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Bij de berekening van de tarieven wordt als basis gehanteerd dat de toegerekende kosten voor 100% worden gedekt. Aangezien de werkelijke kosten van het rioolstelsel fluctueren doordat in enig jaar het investeringsniveau nogal kan afwijken van een vorig jaar, wordt het kostendekkend tarief over een langere periode berekend.

In 2011 is een Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin zijn over een periode van 60 jaar de kosten doorgerekend, rekening houdend met benodigde investeringen. Dit GRP vormt de basis voor werkzaamheden die aan het riool moeten worden uitgevoerd en vormt ook de basis voor de tariefberekening.

De kostendekkendheid van de verordening is als volgt:

Omschrijving	Totaal
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	896.132
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	896.132
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	97.400
BTW	116.237
Totale kosten	1.109.769
Opbrengst heffingen	1.109.769
Dekkingspercentage	100%

Voorgesteld wordt om de tarieven vast te stellen op basis van 100% dekking.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing heeft een belastingkarakter waarbij de kosten van beheer van huishoudelijke afvalstoffen worden doorberekend aan de inwoners. Deze kosten van beheer betreffen alle kosten die samenhangen met de inzameling, het vervoer, de nuttige toepassing (bijvoorbeeld hergebruik) of de verwijdering van huishoudelijke afvalstoffen.

De kostendekkendheid van de verordening is als volgt:

Omschrijving	Totaal
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	1.379.028
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-220.250
Netto kosten taakveld	1.158.778
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	108.000
BTW	127.125
Totale kosten	264.541
Opbrengst heffingen	1.658.443
Dekkingspercentage	1.658.443

Voorgesteld wordt om de tarieven vast te stellen op basis van 100% dekking, waarbij € 75.000 in 2023 wordt onttrokken uit de egalisatievoorziening.

Hondenbelasting

In beginsel is de hondenbelasting een algemene belasting, waarvan de baten ten gunste komen aan de algemene middelen. Het staat de gemeente echter vrij aan de hondenbelasting het karakter van een bestemmingsbelasting te geven, bijvoorbeeld ter bekostiging van hondenuitlaatplaatsen, verwijdering van hondenpoep en dergelijke. De opbrengst van de hondenbelasting wordt onder andere ingezet voor de communicatie, handhaving en beheer van het beleid hierop.

In de begroting 2023 zijn de baten geraamd conform de bij de kadernota vastgestelde meerjarenbegroting.

Overige lokale heffingen

In de nota fiscaal beleid is uitgesproken het kostendekkend maken van de gemeentelijke dienstverlening fasegewijs te bevorderen. In de afgelopen jaren zijn daarom de tarieven stapsgewijs verhoogd. Onderstaand wordt kort inzicht verschaft in de verordeningen.

Leges

Op grond van de Gemeentewet kunnen rechten worden geheven voor het gebruik van gemeentebezittingen of van werken die voor de openbare dienst bestemd zijn, evenals werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of onderhoud zijn, en voor het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. De heffing van leges geschiedt op grond van het genot van door of vanwege de gemeente verstrekte diensten. De overige rechten worden geheven op grond van het gebruik van gemeentelijke bezittingen en dergelijke. Evenals bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing mogen de hier bedoelde rechten (per titel in de verordening) maximaal 100% kostendekkend zijn. Daarnaast zijn door het rijk in bepaalde gevallen maximale tarieven vastgesteld zoals voor een paspoort.

De kostendekkendheid van de verordening is als volgt:

Omschrijving	Titel 1	Titel 2	Titel 3	Totaal
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	120	112	5	236
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	0	0	0
Netto kosten taakveld	120	112	5	236
Toe te rekenen kosten				
Overhead incl. (omslag)rente	72	113	4	189
Totale kosten	192	225	9	426
Opbrengst heffingen	143	142	4	289
Dekkingspercentage	74,3%	62,9%	50,9%	67,8%

In de bovenstaande tabel is sprake afrondingsverschillen. Voorgesteld wordt om de tarieven te indexeren met 4,3% (conform de stijging van de loonvoet overheids personeel in de meicirculaire 2022), met uitzondering van de bij wet geregelde legesbedragen.

Lijkbezorgingsrechten

Op basis van de verordening lijkbezorgingsrechten worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

De kostendekkendheid van de verordening is als volgt:

Omschrijving	Totaal
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	235.926
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0
Netto kosten taakveld	235.106
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	28.106
BTW	0
Totale kosten	263.212
Opbrengst heffingen	62.730
Dekkingspercentage	23,8%

Voorgesteld wordt om de tarieven te indexeren met 4,3% (conform de stijging van de loonvoet overheids personeel in de meicirculaire 2022), met uitzondering van de bij wet geregelde legesbedragen.

Kwijtschelding

Indien een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt om een belastingaanslag te voldoen kan onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding worden verleend.

Het kwijtscheldingspercentage dat in Pekela wordt gehanteerd bedraagt 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen met een inkomen van 100% (van de voor hem/haar geldende bijstandsnorm) of lager in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. Bij het beoordelen van een verzoek om kwijtschelding wordt ook rekening gehouden met eventueel eigen vermogen.

Kwijtschelding kan alleen worden verleend indien het een aanslag betreft voor afvalstoffenheffing. Het verwachte bedrag aan te verlenen kwijtschelding wordt bij de opbrengstverwachting in de berekening van de belastingtarieven meegenomen. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten voor kwijtschelding.

Lokale lastendruk

In onderstaande tabel wordt de lokale lastendruk per inwoner in euro's weergegeven over de jaren 2020 t/m 2023:

Jaar	inwoners	Afval (x1.000)	Riool (x1.000)	Ozb (x1.000)	Totaal (x1.000)	per inwoner
2020	12.236	1.390	1.108	2.753	5.251	429
2021	12.178	1.575	1.108	3.090	5.773	474
2022	12.201	1.576	1.106	3.141	5.823	477
2023	12.201	1.658	1.106	3.204	5.968	489

De opbrengsten 2023 zijn afhankelijk van de besluitvorming in de novemberraad.

Aanbieding belastingverordeningen

De belastingverordeningen worden in de begrotingsvergadering ter vaststelling aangeboden. Daarbij wordt eveneens achterliggende informatie opgenomen over de kostendekkendheid per hoofdstuk van de verordening leges.

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de aanwezige risico's. Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de organisatie in staat is om financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen is voldoende indien het saldo van de weerstandscapaciteit minus de aanwezige risico's positief is.

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Een risico kan worden gedefinieerd als de kans waarmee een gebeurtenis zich kan voordoen en welke impact deze gebeurtenis heeft. Voor de bepaling van het weerstandsvermogen zijn alleen die risico's van belang waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. Een voorbeeld van een beheersmaatregel is het afsluiten van een verzekering.

Definities

- Weerstandsvermogen:** Het vermogen van de gemeente om niet voorziene financiële tegenvallers op te kunnen vangen om ten einde haar taken voort te kunnen zetten.
- Weerstandscapaciteit:** Middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet voorziene tegenvallers te dekken.
- Onbenutte belastingcapaciteit:** Het bedrag waarmee de belastingen nog maximaal kunnen toenemen volgens de normen die worden gehanteerd bij een aanvraag conform artikel 12 Financiële-verhoudingswet.
- Stille reserves:** Het verschil tussen de marktwaarde van de activa en boekwaarde.
- Onvoorzien:** Het in de begroting opgenomen bedrag voor onvoorziene lasten.

Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Het beleid betreffende het weerstandsvermogen kan als volgt worden weergegeven:

- de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen wordt jaarlijks door de raad vastgesteld bij de jaarstukken;
- de (incidentele) weerstandscapaciteit wordt in eerste instantie voor zowel incidentele als structurele tegenvallers gebruikt;
- structurele tegenvallers, zonder dat daar meevallers tegenover staan, worden afgedekt in de eerstvolgende meerjarenbegroting;
- risico's worden jaarlijks beoordeeld en waar nodig aangepast. De inventarisatie wordt verwerkt in de jaarstukken.

De inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Begripsbepaling

Weerstandscapaciteit is de mate waarin de gemeente Pekela over middelen beschikt of kan beschikken om niet voorziene tegenvallers op te vangen. Onderscheid wordt gemaakt in de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit. Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de gemeente heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen zonder direct ingrepen in de begroting te hoeven doen. Bij structurele financiële tegenvallers moet het weerstandsvermogen het mogelijk maken om de eerste klap op te vangen. In een overzicht ziet dit er als volgt uit:

Bestanddeel	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Post onvoorzien	X	
Algemene Reserve	X	
Bestemmingsreserves (gedeeltelijk)	X	
Stille reserves (saldo gesteld op nihil)	X	
Onbenutte belastingcapaciteit		X
Begrotingsruimte (bezuinigingen/onvoorzien)		X

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene-, bestemming- en stille reserves aangevuld met een post voor onvoorziene uitgaven. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit en de aanwezige begrotingsruimte.

De geraamde weerstandscapaciteit per 1-1-2023 ziet er als volgt uit:

Omschrijving	
Algemene risico reserve	3,64 miljoen
Algemene reserve	7,44 miljoen
Bestemmingsreserve Verliezen grondexploitaties	0,23 miljoen
Onvoorzien	0,04 miljoen
Totaal	11,35 miljoen

Inventarisatie van risico's (= benodigde weerstandscapaciteit)

Een risico is de kans dat een mogelijke gebeurtenis, met een negatieve impact voor de organisatie, zich voordoet. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans op als de impact van het risico te worden bepaald. De niet-financiële risico's, zoals imagoschade, worden niet gekwantificeerd. In de programmabegroting en de jaarrekening wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd.

Het bepalen van de risico's is een regulier proces dat is geborgd in de organisatie. Dit betekent dat minstens ieder jaar de risico-inventarisatie opnieuw wordt uitgevoerd. De inventarisatie vindt plaats op basis van een lijst met risico's (kwalitatief) en de bedragen en de inschatting van de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet (kwantitatief). Bepaalde risico's kunnen vervallen (omdat het risico inmiddels is ondergebracht bij een verzekeraar, of door het afstoten van taken / werkzaamheden) en dan worden deze uit de lijst verwijderd.

Tenslotte kunnen zich in het afgelopen jaar nieuwe risico's hebben voorgedaan die impact hebben op het weerstandsvermogen. In deze paragraaf wordt deze actualisatie gepresenteerd.

Op basis van onderstaande risico-scores wordt het risico in Euro's bepaald.

Waarschijnlijkheid	Risicoscore op waarschijnlijkheid	Uitgedrukt in een percentage
Klein	1	1 tot 5
Beperkt	2	5 tot 25
Reëel	3	25 tot 50
Groot	4	50 tot 75
Zeer groot	5	75 tot 95

Gesignaleerde risico's

Omschrijving risico	I/S	Kans	Impact	Risico in Euro's
1. Economische ontwikkelingen (o.a. corona, oorlog Oekraïne)	I	25%	€ 5.000.000	€ 1.250.000
2. Fluctuaties uitkering gemeentefonds	I	25%	€ 2.000.000	€ 500.000
3. Uitputting Btw Compensatie Fonds	I	25%	€ 100.000	€ 25.000
4. Aansprakelijkheidstellingen	S	5%	€ 500.000	€ 25.000
5. (Gedeeltelijke) verantwoordelijkheid verliezen GR'en/ SW bedrijf	I	25%	€ 1.000.000	€ 250.000
6. Bezwaren financiële gelijkstelling bijzonder onderwijs	I	80%	€ 300.000	€ 240.000
7. Onzekerheid rijksvergoeding participatiewet	S	35%	€ 200.000	€ 70.000
8. Financieel risico budgetten Jeugd / WMO	S	50%	€ 1.000.000	€ 500.000
9. Grondexploitatie risico's	I	25%	€ 900.000	€ 225.000
10. Waarborg leningen en rentes.	I	5%	€ 6.600.000	€ 330.000
11. Verplichting verduurzaming gemeentelijk vastgoed	I	25%	€ 500.000	€ 125.000
12. Stagnering vergunningverlening omgevingswet	S	50%	€ 140.000	€ 70.000
13. Mogelijke boetes bij overtreding privacy regels	I	10%	€ 250.000	€ 25.000
				€ 3.635.000

1. Economische ontwikkelingen

De gevolgen van onder andere de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne op de wereldeconomie zijn groot. Stijgende prijzen voor energie, gas en andere materialen hebben het leven de afgelopen jaren fors duurder gemaakt. Welke financiële gevolgen dit in de toekomst met zich mee gaat brengen zijn erg onzeker. De verwachting is dat er vanuit het Rijk geen aanvullende compensatie meer gaat komen voor mogelijke extra kosten. Een exacte raming van de financiële gevolgen is vanwege de grote mate van onzekerheid erg lastig en er is daarom uitgegaan van een kostenstijging van 5% ten opzichte van onze totale begroting (10% inflatie minus de reeds doorgevoerde indexaties). De kans hebben we geraamd op beperkt waardoor het totale risico neerkomt op €500.000.

2. Fluctuatie uitkering gemeentefonds

Een belangrijke inkomstenpost voor de gemeente is de gemeentefondsuitkering vanuit het rijk. Deze uitkering is gebaseerd op een aantal parameters, zoals bijvoorbeeld de inwoneraantallen en oppervlakte van gemeenten, maar ook op de rijksuitgaven (de "trap op-trap af systematiek"). Ieder jaar blijkt dat de definitieve vaststelling van de gemeentefondsuitkering afwijkt van de verwachting. Deze afwijking kan zowel positief als negatief zijn. Gelet op de fluctuatie in onze grootste inkomstenbron loopt de gemeente hier een aanzienlijk risico.

3. Uitputting Btw Compensatiefonds (BCF)

Het BCF (Btw Compensatie Fonds) en het gemeentefonds zijn communicerende vaten. Dat wil zeggen dat het bedrag dat in het BCF overblijft nadat alle aanspraken zijn verrekend, wordt toegevoegd aan het gemeentefonds. Tot 2019 werd dit bedrag opgenomen in de meicirculaire en toegevoegd aan de begrote uitkering gemeentefonds van het rijk. Vanaf 2019 wordt dit bedrag niet meer geraamd, maar alleen nog uitgekeerd op realisatiebasis. Inkomsten vanuit het BCF worden in de begroting niet geraamd. In principe werkt de btw voor de gemeente niet kostenverhogend en dus wordt dit ook niet meegenomen in alle financiële afwegingen. Het risico bestaat dat het BCF plafond in een jaar wordt bereikt waardoor betaalde btw niet gecompenseerd wordt en voor de gemeente toch kostenverhogend werkt.

4. Aansprakelijkheidstelling

Als gemeente hebben we de verantwoordelijkheid over meerdere gebouwen, waaronder schoolgebouwen, maar ook over een groot aantal straten en wegen. De kans bestaat dat een inwoner letsel op loopt door toedoen van de gemeente, hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan achterstallig onderhoud. In dit geval kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor het ontstane letsel. We proberen dit risico zo goed als mogelijk te beperken door structureel onderhoud uit te voeren en ons te verzekeren waar mogelijk.

5. (Gedeeltelijke) verantwoordelijkheid verliezen GR'en

De gemeente is een deelnemende partij in verschillende gemeenschappelijke regelingen, zoals onder andere de GRID en Afeer. Ontstane verliezen bij deze partijen komen daardoor gedeeltelijk, afhankelijk van het deelnemingspercentages, terecht bij de gemeente waardoor wij garant staan voor gerealiseerde tekorten. In economisch slechte tijden bestaat het risico dat verschillende partijen te maken krijgen met tekorten, omdat de begroting was gebaseerd op andere ontwikkelingen. In dit geval krijgen wij als gemeente de afrekening. Jaarlijks is onze bijdrage aan al deze partijen enkele miljoenen waardoor het financiële risico aanzienlijk is.

6. Bezwaar financiële gelijkstelling onderwijs

Op basis van de wet kunnen besturen voor het bijzonder onderwijs een beroep doen op de financiële gelijkstelling met schoolbesturen voor het openbaar onderwijs.

Als aan het openbaar onderwijs hogere vergoeding wordt verstrekt dan van het Rijk wordt ontvangen, dient de gemeente verhoudingsgewijs ook een vergoeding aan bijzonder onderwijs te verstrekken. Sinds de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs in onze gemeente geldt dit niet meer, aangezien de stichting voor het openbaar onderwijs rechtstreeks de vergoedingen ontvangt en volledig financieel zelfstandig is. Er speelt echter nog steeds een beroep op deze overschrijdingsregeling. Naar verwachting zal de uitspraak in 2023 volgen.

7. Rijksvergoeding Participatiewet

De afgelopen jaren was de rijksvergoeding voor de BUIG telkens veel hoger dan de daadwerkelijke lasten van de uitkeringen en Loonkostensubsidies. Voor 2022 zijn de rijksbijdrage en het totaal van de lasten via de kadernota al budgettair neutraal verlaagd met een bedrag van circa € 450.000. De voorlopig vastgestelde bijdrage voor 2023 ligt daar nog weer circa € 500.000 onder.

De voornaamste reden is het procentueel lager gemeentelijk aandeel van de totale macro-lasten van de afgelopen jaren (toets-jaar is 2021). Uiteraard zijn de lasten dus ook lager geweest gedurende de afgelopen jaren en kon de gemeente daarvan een deel reserveren.

Het is moeilijk te voorspellen hoe de ontwikkelingen ten aanzien van de Buig zullen zijn. Daarom wordt rekening gehouden met een licht risico.

8. Overschrijding budgetten Jeugd/WMO

Voor de jeugdzorg en de WMO is sprake van een open einde regeling. In de praktijk betekent dit dat de gemeente moeten betalen voor geleverde zorg, ondanks het feit dat de beschikbaar gestelde budgetten niet toereikend zijn. De gemeenten zien de afgelopen jaren een trendmatige stijging in het aantal kinderen dat gebruik maakt van (intensievere) trajecten die extra kosten met zich mee brengen. Het is daarom de verwachting dat de komende jaren de zorgkosten verder zullen oplopen. De verwachting is dat de impact hiervan plus minus 10% van het beschikbare budget bedraagt wat afgerond neerkomt op €1.000.000. De kans dat dit zich voordoet wordt gesteld op 50%.

9. Grondexploitatie risico's

De huidige verliesvoorziening voor de grondexploitaties bedraagt € 900.000. Vanwege de onzekerheid die een langere looptijd van een exploitatie met zich meebrengt en de verplichting om verwachte tegenvallers direct als voorziening op te nemen wordt de kans reëel geacht dat dit zich voordoet en op 25% gesteld.

10. Waarborg leningen en rentes

Dit betreft voornamelijk de gewaarborgde geldleningen aan Stichting Acantus Groep en Woonzorg Nederland. Voor de financiering hebben deze woningcorporaties leningen afgesloten die geborgd worden door de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het rijk en gemeente vormen samen de achtervang van die borging. Voor het restant bedrag van ca € 13,2 miljoen staat het rijk 50% en de gemeente 50% borg (€ 6,6 miljoen).

Mocht een corporatie niet in staat zijn om geborgde leningen af te lossen, dan zijn er afspraken over de betaling via het WSW. Borging vindt plaats in 3 schillen. De kans dat de gemeenten op grond van de achtervangovereenkomst aangesproken worden om renteloze leningen te verschaffen, is onder de huidige omstandigheden bijzonder klein. Dat is sinds de oprichting van het WSW in 1983 ook nog nooit gebeurd. Ook toen de grootste corporatie van Nederland, Vestia, in de problemen kwam, hoefden het rijk en gemeenten niet bij te springen. Om die reden wordt de waarschijnlijkheid ingeschat op 5%.

11. Verplichting verduurzaming vastgoed

De gemeente heeft de verplichting om haar vastgoed te verduurzamen. In de huidige onderhoudsplannen wordt waar mogelijk al verduurzaamd. Gezien de huidige energieprijzen wordt de waarschijnlijkheid dat dit vanuit wet- en regelgeving versneld moet worden uitgevoerd reëel geacht (25%).

12. Stagning vergunningverlening omgevingswet

Gezien de huidige signalen omtrent de technische problemen rond de invoering van de omgevingswet wordt de kans groot geacht (50%) dat de vergunningverlening stagneert. De impact is gesteld op de huidige baten vanuit de omgevingswet (€ 140.000).

13. Mogelijke boetes bij overtreding privacy regels

De gemeente Pekela moet net als elke Nederlandse organisatie voldoen aan de AVG. AVG staat voor Algemene Verordening Gegevensbescherming, de Europese wetgeving rondom privacy en bescherming van persoonsgegevens. Vrijwel elke organisatie heeft wel eens te maken met datalekken. We spreken van een datalek als persoonsgegevens in handen vallen van derden die geen toegang tot die gegevens zouden mogen hebben. Bij een overtreding van de AVG kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) een boete opleggen van maximaal 20 miljoen euro. Het risico dat er een boete wordt opgelegd is echter beperkt. Wanneer datalekken binnen 72 uur na constatering bij de AP worden gemeld, is de kans op boetes nihil. Boetes worden voornamelijk uitgedeeld indien organisaties geen moeite hebben gedaan om systemen goed te beveiligen, wanneer datalekken niet worden opgelost of wanneer geprobeerd wordt datalekken geheim te houden. Openheid is bij datalekken dus erg belangrijk. Daarnaast is het gebruikelijker dat de AP waarschuwingen uitdeelt of werkt met last onder dwangsom in geval van een overtreding.

Conclusie

Op basis van de hiervoor opgenomen gegevens kan het weerstandsvermogen als volgt worden berekend:

Weerstandscapaciteit	Actualiseren
De aanwezige weerstandscapaciteit	€ 11.350.000
De benodigde weerstandscapaciteit (risico's)	€ 3.635.000
Restant beschikbare weerstandscapaciteit	€ 7.715.000

Het weerstandsvermogen is uit te drukken in een ratio:

Ratio Weerstandsvermogen = € 11.350.000 / € 3.635.000 = 3,1

Wanneer de ratio weerstandsvermogen kleiner dan 1 bedraagt, is de gemeente financieel kwetsbaar. De gemeente beschikt dan niet over voldoende financiële ruimte om de geïdentificeerde risico's af te dekken. Gedurende korte tijd is dit mogelijk. Er kunnen zich namelijk omstandigheden voordoen, zoals een kortstondig groot project met aanzienlijke risico's die niet ten volle kunnen worden afgedekt. Hierdoor kan de ratio tijdelijk kleiner dan 1 zijn.

Ook een ratio weerstandsvermogen groter dan 1 betekent niet dat een gemeente voor 100% is ingedekt tegen alle risico's. Er kunnen zich altijd onvoorziene situaties voordoen waarbij een gemeente binnen 1 jaar meerdere tegenslagen heeft te verwerken, ook al wordt de kans daarvoor laag geschat.

Het spreekt voor zich dat hoe hoger de ratio weerstandsvermogen is, hoe meer (onvoorziene) tegenvallers kunnen worden opgevangen

Een ratio groter dan 2,0 wordt als uitstekend gekwalificeerd.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen	Realsatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	4,1%	14,3%	-0,9%	-4%	-8%	-10%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	3,6%	14,0%	-1,2%	-4%	-9%	-11%
Solvabiliteit	52%	47%	56%	60%	66%	68%
Grondexploitatie	8%	4%	3%	2%	2%	1%
Structurele exploitatieruimte	7,4%	1%	1,2%	2,0%	2,4%	-1,7%
Belastingcapaciteit (woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde T-1)	107%	106%	106%	106%	106%	106%

De vijf financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkelingen in de gemeente. Eén los kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. Ten opzichte van de landelijk afgesproken signaleringswaarden scoort de gemeente Pekela overwegend groen of bijna groen. Samen met de weerstandsratio geven de financiële kengetallen aan dat de weerbaarheid en wendbaarheid van de gemeente Pekela voldoende is. Hieronder volgt de toelichting en beoordeling per kengetal.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Percentage	De netto schuldquote
0% t/m 100%	normaal
> 100%	weinig leencapaciteit
> 130%	zeer hoge schuld

De gemeente Pekela scoort normaal. Dit betekent dat de gemeente Pekela voldoende mogelijkheden heeft tot het opnemen van langlopende geldleningen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Normaal is tussen 20% en 70%.

De gemeente Pekela bevindt zich binnen die bandbreedte en kent een normale weerbaarheid.

Grondexploitatie

De waarde van de niet in exploitatie genomen gronden ten opzichte van de totale baten. Hoe lager het percentage, hoe kleiner het risico is voor de financiële positie. Met 3% is het risico relatief klein voor de gemeente Pekela.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Daarmee wordt de wendbaarheid van de gemeente aangegeven. Een positief percentage geeft een overschot aan en een negatief percentage een tekort. De gemeente Pekela laat met 1,2% in 2023 een klein overschot zien.

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft de belastingdruk van de gemeente weer uitgedrukt in een percentage ten opzichte van het landelijke gemiddelde van het jaar ervoor. Het kengetal geeft de ruimte weer die de gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen gerelateerd aan de totale woonlasten. De tarieven voor 2023 zijn vastgesteld op basis van het dekkingsplan. Het percentage van de gemeente Pekela is hoger dan 100% hetgeen betekent dat de capaciteit om extra inkomsten te genereren vanuit lokale belastingen beperkt is. Op www.financiengemeenten.nl zijn de financiële kengetallen in relatie tot vergelijkbare gemeenten te zien.

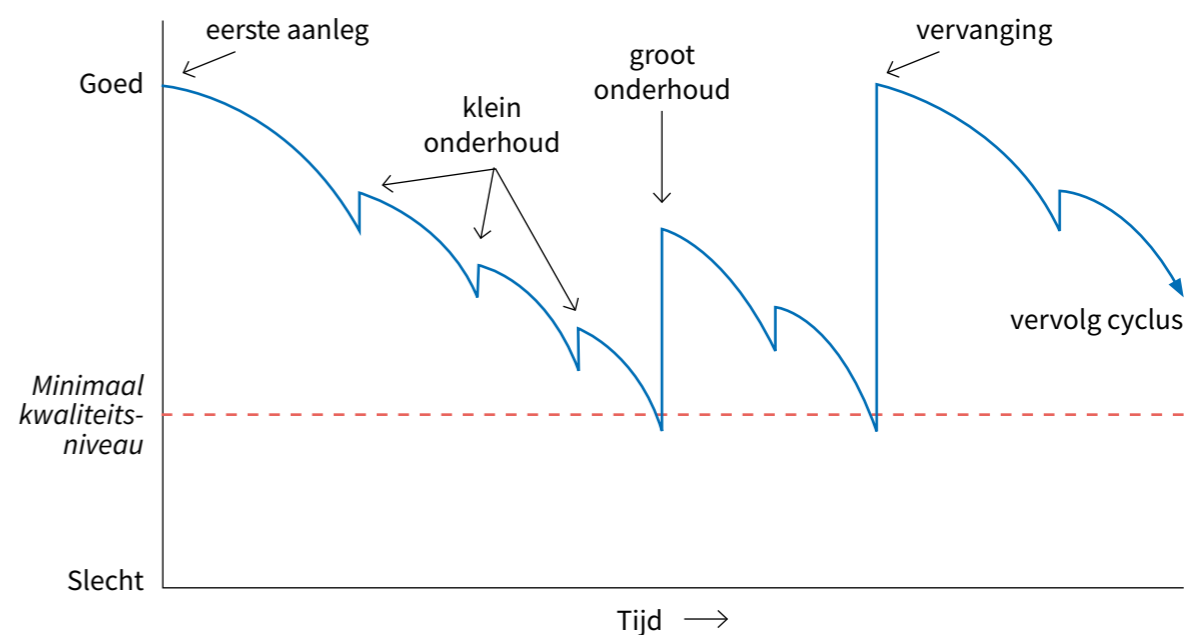
Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Als gemeente hebben wij duurzame middelen nodig om goederen en diensten aan de inwoner te kunnen leveren. Deze middelen worden aangeduid met de term kapitaalgoederen. De belangrijkste kapitaalgoederen hebben betrekking op wegen, technische kunstwerken, riolering, water, groen en gebouwen.

Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud en dienen in de begroting te worden opgenomen. Deze paragraaf biedt inzicht in beleidskaders voor het behoud van de kapitaalgoederen en de financiële consequenties daarvan.

Onderhoudstoestand

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is op deze manier schematisch weer te geven.

Kaders

De lasten voor het in stand houden van kapitaalgoederen hebben wij opgenomen in de verschillende programma's van de begroting. De lasten van de instandhouding bestaan onder andere uit kosten voor onderhoud, kapitaallasten, beheer en exploitatielasten. De flexibiliteit in de onderhoudsbudgetten is beperkt, omdat onderhoud vroeg of laat moet worden uitgevoerd. Bovendien leidt achterstallig onderhoud over het algemeen tot meer lasten dan wanneer het onderhoud tijdig wordt gepleegd.

De hoogte van de benodigde budgetten is afhankelijk van het gekozen kwaliteitsniveau. De vaststelling van het kwaliteitsniveau is aan de Raad voorbehouden. Hiervoor hebben wij diverse beheerplannen/visies opgesteld, waarin beleidsdoelstellingen voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld. Met de volgens de BBV verplichte paragraaf “Onderhoud kapitaalgoederen” krijgt u de mogelijkheid om kaders te stellen voor onderhoud van wegen, riolering, groen, gebouwen etc. Het doel van deze paragraaf is de meerjarige kosten van kapitaalgoederen op een transparante wijze in beeld te brengen, zodat eventuele financiële risico’s zichtbaar worden. Daarbij kan op basis van de beheerplannen en de onderhoudsniveaus de daarbij behorende kosten worden vastgesteld. In het vervolg van deze paragraaf is per soort kapitaalgoed op hoofdlijnen een relatie met de relevante beleidskaders gelegd.

Wegen

Het in stand houden van wegen is in de begroting te vinden onder programma 1 Woonomgeving

Relevante beleidskaders

Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Beheerplan wegen Pekela	2021	2025

Uitvoeren van het planmatig dagelijks (klein) onderhoud is gericht op het behoud van de leefbaarheid, comfort en aanzien. Het groot onderhoud vindt plaats op grond van het beheerplan en de wegininspecties, die elke twee jaar worden uitgevoerd en is gericht op de functionaliteiten, duurzaamheid, veiligheid en bereikbaarheid.

Voor de bepaling welke wegen onderhoud vergen wordt de CROW-systematiek gehanteerd. De systematiek bevat een vertaling van schadebeelden naar de beleidsthema’s duurzaamheid, veiligheid, comfort en aanzien. In 2010 is het onderhoudsniveau C door u vastgesteld als te hanteren kwaliteitsniveau voor het wegbeheer. Onderhoudsniveau C is een minimaal niveau, een niveau aan de onderkant van verantwoord wegbeheer.

Voor het waarborgen van de integraliteit tussen de verschillende disciplines (wegen, riolering, groen, openbare verlichting) worden in de gemeente zoveel mogelijk werken gecombineerd uitgevoerd. Het kan voorkomen dat vanwege noodzakelijk onderhoud aan de verharding, de vervanging van de riolering wordt vervroegd of juist wordt uitgesteld. Bij het integraal werken wordt, waar mogelijk ook de groenvoorziening en de openbare verlichting meegenomen.

Financiën

Tot en met 2025 zijn in de begroting bedragen⁵ (zie tabel) opgenomen voor het onderhoud aan de wegen. Dit bedrag is opgebouwd uit een bedrag voor vaste lasten, klein onderhoud (€ 39.000.-) en groot onderhoud. Het bedrag voor groot onderhoud wordt jaarlijks in een fonds gestort waaruit geld kan worden gevraagd voor het uitvoeren van grote onderhoudswerkzaamheden.

Op basis van het huidige beheerplan en het beschikbare budget wordt het wegennet onderhouden. Bij noodzakelijk onderhoud worden dan eerst de ergste gaten aangepakt terwijl eigenlijk de gehele weg herstraat zou moeten worden. Bij asfaltwegen worden deelreparaties of bijvoorbeeld een slijtlaag aangebracht terwijl er eigenlijk een nieuwe deklaag aangebracht zou moeten worden. De consequentie is dat deze wegen sneller weer aan onderhoud toe zijn en de maatregelen vaak ingrijpend zijn.

Overzicht beschikbare budgetten groot onderhoud wegen

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Totaal 2023-2026
Beschikbaar	272.927	272.927	272.927	272.927	1.091.708
Saldo	272.927	272.927	272.927	272.927	1.091.708

Daarnaast is in de begroting rekening gehouden met een structurele toevoeging aan de reserve onderhoud wegen van € 200.000. In de jaren 2023 tot en met 2026 wordt aanvullend een bedrag van €500.000 gestort in het wegfonds.

Afwijkingen en risico’s

Afgelopen jaren is met het beschikbare budget en eenmalige middelen onderhoud uitgevoerd. Echter bij een gelijkblijvende begroting en op basis van de huidige strategie zal het achterstallig onderhoud verder oplopen. Hierdoor ontstaan risico’s. Om deze risico’s te beperken is een aanvullende storting in het wegfonds noodzakelijk. In 2023 wordt ook weer risicogericht groot onderhoud uitgevoerd om kapitaalvernietiging te voorkomen.

Dit betekent dat een deel van het onderhoud getemporeerd wordt in afwijking van het beheerplan en zal een deel van het onderhoud niet uitgevoerd worden.

Het komende jaar wordt integraal gekeken naar de inzet van middelen en de langere termijn effecten op de kapitaalgoederen.

⁵ CROW is één van de partijen die ervoor zorgt dat in Nederland de infrastructuur, de openbare ruimte en het verkeer en vervoer goed geregeld is.

Openbare verlichting

Het in stand houden van de openbare verlichting is in de begroting terug te vinden onder programma 1 Woonomgeving

Relevante beleidskaders

Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Beleidsplan OVL 2014-2024	2014	2023

Het uitvoeren van onderhoud en vervanging van de openbare verlichting is gericht op het waarborgen van zowel verkeerstechnisch als sociaal veilig gebruik van de wegen en de leefomgeving.

De openbare verlichting moet voldoen aan technische, juridische en sociaal maatschappelijke kaders, die daarvoor gesteld zijn in diverse wet- en regelgeving. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van de Aanbevelingen voor Openbare Verlichting van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) en het Nederlandse Normalisatie-instituut (NNI). Er zijn geen wettelijke of anderszins bindende bepalingen omtrent de verlichtingskwaliteit. Het maken van een keuze tot verlichten, dan wel niet verlichten, dan wel te besluiten tot een alternatieve maatregel zijn beleidsafwegingen.

Het beheer van de installaties omvat het bijhouden van de databestanden en het onderhoud omvat:

- periodiek verwisselen van lampen;
- verhelpen van storingen;

Deze werkzaamheden worden door derden uitgevoerd.

Financiën

Het beleidsplan geeft inzicht in de financiering van het dagelijks onderhoud, het groot onderhoud en de uitgestelde vervanging (formeel achterstallig) over de periode tot 2026. In deze periode hoeft het jaarlijks beschikbare budget van € 126.400 niet te worden verhoogd.

Het benodigde budget tot 2026 inclusief het wegwerken van de uitgestelde vervanging binnen deze periode bedraagt gemiddeld € 158.750 per jaar.

Overzicht beschikbare budgetten openbare verlichting

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Totaal 2023-2026
Energiekosten	79.000	82.000	84.000	86.000	331.000
Beheer & advieskosten	8.000	8.000	8.000	8.000	32.000
Onderhoud	59.000	59.000	59.000	59.000	236.000
Vervanging	5.000	5.000	5.000	5.000	20.000
Herstel schade	4.000	4.000	4.000	4.000	16.000
Totaal	155.000	158.000	160.000	162.000	635.000

Afwijkingen en risico's

De energieprijzen zijn het afgelopen jaar hard gestegen waardoor de energiekosten een groter deel van het beschikbare budget zullen vergen ondanks dat er is geïnvesteerd in energiezuinige en onderhoudsarme installaties.

Het beleids- en beheerplan zal te zijner tijd aangepast moeten worden aan o.a. de technologische ontwikkelingen.

Er is een uitfasering van een aantal oudere type lampen, waardoor er bij storingen en remplace gekozen moet worden voor totale vervanging of aanpassing van het armatuur.

Gebouwen

Het in stand houden van de gebouwen is in de begroting terug te vinden in meerdere programma's.

Relevante beleidskaders

Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Beheerplan gebouwen Pekela	2020	2024

Er zijn diverse wettelijke regels op het gebied van brandveiligheid, energiezuinigheid, Arbo-eisen, volksgezondheid, elektrische installaties en milieu. Bij het beheer en onderhoud van de gemeentelijke gebouwen moet rekening worden gehouden met deze regels, die onder andere zijn vastgelegd in het Bouwbesluit, de Arbowet, de Wet milieubeheer en de NEN 3140.

Recent zijn alle gemeentelijke gebouwen geïnspecteerd. De resultaten hiervan worden verwerkt in het gebouwenbeheerplan IBIS. Binnen het plan zijn afspraken gemaakt over de werkwijze en budgetbesteding om het onderhoud op een verantwoord peil te houden. U hebt besloten om pieken in de lasten (wanneer de berekende onderhoudslasten in een jaar boven het gemiddelde niveau van de planperiode liggen) op te vangen door een voorziening Onderhoud Gebouwen.

Uit het beheerplan wordt jaarlijks een meerjarig onderhoudsplan gegenereerd. Ondanks dat het jaarlijkse budget constant onder druk staat is het kwaliteitsniveau van de gebouwen goed.

Overzicht beschikbare budgetten voor gebouwen

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Totaal 2023-2026
Gebouwen	90.000	90.000	90.000	90.000	360.000
Totaal	90.000	90.000	90.000	90.000	360.000

Onderhoudsvoorziening

Op basis van het meerjarige onderhoudsprogramma begroten wij per gebouw de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden. De onderhoudsprogramma's worden regelmatig geactualiseerd. De jaarlijkse lasten van met name het cyclisch onderhoud kunnen fluctueren.

Het structureel beschikbare budget bedraagt € 90.000 en is gebaseerd op de raming zoals die bij de jaarrekening 2021 is vastgesteld.

Afwijkingen en risico's

Het structurele budget voor groot onderhoud is bij de jaarrekening 2021 bijgesteld op basis van het meerjarig onderhoudsplan. De extra toevoeging is benodigd om het huidige kwaliteitsniveau van de gebouwen te behouden. Eventuele bezuinigingen op dit budget kunnen tot gevolg hebben, dat het kwaliteitsniveau en de technische kwaliteit van de gebouwen achteruit gaan en er eventueel ad-hoc maatregelen noodzakelijk zijn. Deze ad-hoc maatregelen zijn vaak kostbaarder dan het periodiek groot onderhoud. Daarnaast is er een wettelijke taak om de gemeentelijke gebouwen te verduurzamen waarbij de maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar (bijv LED verlichting) de komende jaren uitgevoerd dienen te worden. De jaarlijkse lasten van het groot onderhoud kunnen fluctueren door leegstand, sloop, verkoop en aankoop van gebouwen.

Groenbeheer

Het in stand houden van de groenvoorziening is in de begroting terug te vinden onder het programma 1 Woonomgeving

Relevante beleidskaders

Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Beleidsplan openbaar groen	2020	2023

Overzicht beschikbare budgetten voor groenbeheer

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Totaal 2023-2026
Onderhoud sloten en Pekelder Hoofddiep	88.000	88.000	88.000	88.000	352.000
Begraafplaatsen	13.500	13.500	13.500	13.500	54.000
Sportcomplexen	24.000	24.000	24.000	24.000	96.000
Plantsoenen	625.000	625.000	625.000	625.000	2.500.000
Totaal	751.500	751.500	751.500	751.500	3.006.000

De afgelopen jaren zijn er steeds meer ziektes en plagen in het openbaar groen (o.a. de Eikenprocessierups) en op onze sportvelden bijgekomen en zijn de kosten van bestrijding de afgelopen jaren fors gestegen. Het onderhouden en bestrijden is een wettelijke plicht en nodig om de omgeving leefbaar te houden. Om deze kosten te kunnen dekken zijn de budgetten voor 2023 opnieuw herzien en is er meer geld beschikbaar voor het onderhoud van ons openbaar groen en onze sportvelden.

Riolering

Het in stand houden van de riolering is in de begroting terug te vinden onder programma 1 Woonomgeving

Relevante beleidskaders

Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Afvalwaterbeleidsplan	2018	2023
Basisrioleringsplan	2015	2025

De gemeente is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de openbare ruimte en het woon- en leefmilieu. De voorzieningen voor stedelijk afvalwater, regen- en grondwater dragen daaraan bij.

Om de maatschappelijke belangen te waarborgen is het Afvalwaterbeleidsplan opgesteld. In het Afvalwaterbeleidsplan maakt de gemeente haar beleidskeuzes voor het stedelijke afval, hemel- en grondwater. Het afvalwaterbeleidsplan is een belangrijk planningsinstrument (financieel en materieel) in het gemeentelijke milieu- en infrastructuurbeleid.

Voor het bepalen van welke maatregelen wanneer moeten worden uitgevoerd wordt gebruik gemaakt van het beheerplan. In het bijbehorende kostendekkingsplan van het afvalwaterbeleidsplan zijn de kosten, die met de rioleringszorg gemoeid zijn, inzichtelijk gemaakt en is het kostendekkende tarief voor de komende jaren bepaald. Het kostendekkingsplan kan naar behoefte worden geactualiseerd en door u worden vastgesteld. Planmatig en effectief rioleringsbeheer is alleen mogelijk met kennis over de toestand en het functioneren van de riolering. Naast onderzoek naar het functioneren als geheel worden er ook inspecties gedaan naar de toestand van de objecten waaruit de riolering is opgebouwd.

Voor het waarborgen van de integraliteit tussen de verschillende disciplines (wegen, riolering, groen, openbare verlichting) worden in de gemeente zoveel mogelijk werken gecombineerd uitgevoerd. Het kan voorkomen dat vervanging van riolering moet worden uitgevoerd en dat daarbij het onderhoud aan verharding naar voren wordt gehaald.

Financiën

Het geraamde bedrag voor de (kleine) onderhoudswerkzaamheden aan de genoemde producten is gespecificeerd weergegeven in onderstaande tabel. Deze werkzaamheden worden deels uitgevoerd door de eigen dienst (klein onderhoud) en deels uitbesteed aan derden (gemalen, reiniging, inspectie, reparaties). De Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA's) zijn in beheer en onderhoud bij het waterschap Hunze en Aa's.

Om de rioollasten te kunnen egaliseren is cf. artikel 44, lid 1c BBV een voorziening ingesteld.

Overzicht beschikbare budgetten voor onderhoudswerkzaamheden riolering

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Totaal 2023-2026
Groot onderhoud	111.000	111.000	111.000	111.000	444.000
Klein onderhoud	40.000	40.000	40.000	40.000	160.000
Gemalen, drukriolering, BBB's en IBA's	35.000	35.000	35.000	35.000	140.000
Onderhoud waterpartijen	15.000	15.000	15.000	15.000	60.000
Totaal	201.000	201.000	201.000	201.000	804.000

In het GRP opgenomen investeringen

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Indicatie investeringen	GRP	GRP	GRP	GRP
Vrijvervalriolering	840.000	840.000	840.000	840.000
Mechanische/electrisch	130.000	70.000	35.000	65.000
Totaal	944.000	970.000	910.000	875.000

Afwijkingen en risico's

In het rioolbeheer voorzien wij geen afwijkingen op kwaliteitsniveau, financiën en/of risico's door achterstallig onderhoud en dergelijke. Daarom zal, met uitzondering van tussentijdse beleids- en/of begrotingswijzigingen, de rioolheffing zich conform het kostendekkingsplan ontwikkelen.

Water, vijvers etc.

Het in stand houden van watergangen en vijvers is in de begroting te vinden onder programma 1 Woonomgeving

Overzicht beschikbare budgetten voor water, vijvers etc.

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Totaal 2023-2026
Onderhoud waterlozingen	88.000	88.000	88.000	88.000	116.000
Totaal	88.000	88.000	88.000	88.000	352.000

Afhankelijk van de mate van begroeiing/klachten moeten jaarlijks diverse vijverpartijen worden geschoond. Dit onderhoud bestaat uit het verwijderen van inheemse waterplanten en het verwijderen van lokaal aanwezige exoten, in het bijzonder de Grote Waternavel. In 2022 is hiervoor een nieuwe aanbesteding uitgevoerd met als gevolg een enorme prijsstijging. Deze prijsontwikkeling heeft geleid tot een ophoging van de beschikbare budgetten.

Technische kunstwerken

Het in stand houden van technische kunstwerken is in de begroting terug te vinden onder programma 1 Woonomgeving

Relevante beleidskaders

Beleidskader	Vastgesteld	Actualisatie voorzien in
Beheerplan technische kunstwerken	2021	2025

Onder technische kunstwerken vallen o.a. bruggen, remmingswerken, beschoeiingen en steigers. De gemeente bezit 48 bruggen en ruim 25 km aan beschoeiingen. Het betreft zowel beweegbare verkeersbruggen als kleinere bruggen in bijvoorbeeld parken.

De beschoeiing bestaat in hoofdzaak uit stalen damwand, houten damwand, perkoenpalen met gording en palen met houten schotten.

Het dagelijks onderhoud is gericht op het behoud van de (verkeers)veiligheid.

In 2021 zijn alle bruggen onderworpen aan een instandhoudingsinspectie eventueel aangevuld met een nader onderzoek qua draagkracht en nadere (elektro)technische onderzoeken. Deze resultaten zijn opgenomen in het beheerprogramma.

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Totaal 2023-2026
Structureel onderhoudsbudget bruggen	95.000	95.000	95.000	95.000	380.000
Incidenteel onderhoudsbudget bruggen (incl dekking verwachte kapitaallasten)	450.000	450.000	450.000	450.000	1.800.000
Oeverbescherming	7.300	7.300	7.300	7.300	29.200
Steigers	3.853	3.853	3.853	3.853	15.412
Totaal	556.153	556.153	556.153	556.153	2.224.612

Voor zover de beschoeiing is geïnspecteerd is vastgesteld dat de onderhoudstoestand over het algemeen matig is. De steigers verkeren in een slechte staat van onderhoud. Het uitgangspunt bij de steigers is om bij grootschalig onderhoud deze steigers te ruimen.

Financiering

Inleiding

Treasury heeft als doel het sturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's. De uitvoering van treasury wordt wettelijk geregeld in de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido). De treasuryfunctie binnen de gemeente Pekela dient uitsluitend de publieke taak en geschiedt binnen de financiële kaders van de wet Fido.

De regels met betrekking tot de treasury zijn neergelegd in de financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) en het treasurystatuut gemeente Pekela 2014. Het treasurystatuut wordt in 2023 geactualiseerd.

Doelstellingen

In het treasurystatuut zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheer van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van dit statuut.

Ontwikkelingen

Schatkistbankieren

Met ingang van december 2013 is schatkistbankieren ingevoerd. Overtollige middelen boven het drempelbedrag van € 1.000.000 (2,0% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1000.000) moeten verplicht worden aangehouden bij het Rijk.

(Nieuwe) regelgeving

Vanaf 1 juli 2021 is voor gemeenten (en provincies, waterschappen en hun gemeenschappelijke regelingen) met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Uit de evaluatie van het schatkistbankieren is gebleken dat de huidige drempel voor het schatkistbankieren te krap was vastgesteld. In plaats dat alleen overtollige liquide middelen in de schatkist belanden, moeten gemeenten bij de huidige drempel met grote regelmaat ook geld voor het normale betalingsverkeer bij de schatkist stallen. Dat veroorzaakt onnodige administratieve lasten. Met de verhoging van de drempel behoren deze onnodige administratieve lasten tot het verleden.

Financieringspositie

De financieringspositie van de gemeente Pekela kan als volgt worden weergegeven:

Financieringspositie (Bedragen x € 1.000)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Geïnvesteerd vermogen						
Vaste activa	21.033	22.200	20.721	20.537	19.813	19.086
Voorraden	2.847	2.019	1.487	1.187	887	587
1. Totaal geïnvesteerd vermogen	23.880	24.219	22.208	21.724	20.700	19.673
Financieringsmiddelen						
Opgenomen geldleningen	7.015	6.400	5.846	5.291	4.737	4.146
Reserves en voorzieningen	21.914	17.327	22.580	23.660	25.000	24.990
2. Totaal financieringsmiddelen	28.929	23.727	28.426	28.951	29.737	29.136
Financieringsoverschot/-tekort (2 minus 1)	5.049	(492)	6.218	7.227	9.037	9.463

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat sprake is van een financieringsoverschot.

Renteschema

Met ingang van 2017 moet de paragraaf Financiering op grond van de gewijzigde voorschriften inzicht verschaffen in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Door middel van onderstaand renteschema verschaffen wij u dit inzicht.

Renteschema	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Externe rente						
Rentelasten lange financiering (bestaand)	306.049	279.292	254.375	231.295	208.226	186.625
Rentelasten lange financiering (nieuw)	-	-	-	-	-	-
Rentelasten korte financiering	(3.092)	(500)	(77)	-	-	-
Rentebaten	(3.680)	-	-	-	-	-
1. Totaal door te rekenen externe rente	299.277	278.792	254.298	231.295	208.226	186.625
Door te berekenen aan de Grondexploitatie	93.987	40.380	32.080	24.580	16.226	15.431
Rente van projectfinanciering aan het (de) betreffende taakveld(en)	-	-	-	-	-	-
2. Totaal	93.987	40.380	30.379	28.592	19.331	15.431
3. Saldo door te berekenen externe rente (1 minus 2)	205.290	238.412	223.919	202.703	188.895	171.194
Interne rente						
Rente over eigen vermogen	302.789	365.465	381.393	392.353	413.006	438.842
Rente over voorzieningen	-	-	-	-	-	-
4. Totaal interne rente	302.789	365.465	381.393	392.353	413.006	438.842
5. Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (3 plus 4)	508.079	603.876	605.312	595.056	601.901	610.036
6. De aan de taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	597.129	522.865	641.192	611.439	583.719	583.719
7. Renteresultaat taakveld Treasury (5 minus 6)	(89.050)	81.011	(35.880)	(16.383)	18.182	26.317

Leningenportefeuille

De leningenportefeuille bedraagt per 1 januari 2023 € 6.400.396,- De portefeuille bestaat uit 8 leningen met een gemiddeld rentepercentage van 4,0 %.

Uitgangspunten

Voor de begroting 2023 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd op basis van de in de regelgeving opgenomen richtlijnen:

- Grondexploitatie: 1,7 % (conform richtlijn).
- Bespaarde rente: 2,8 % (volgens de richtlijn bedraagt de bespaarde rente maximaal 4,0 %).
- Renteomslag: 2,5 % (volgens de richtlijn een maximale afwijking van 0,5 %).

Risicobeheersing

Wet Fido

Conform het treasurystatuut komen leningen, uitzettingen en garanties alleen tot stand indien zij een publieke taak dienen. De nadere definiëring van deze begrippen is overeenkomstig de Wet Fido (Wet Financiering Decentrale Overheden) vastgesteld. De wet stelt eisen aan het maximaal te lopen renterisico op de korte schuld (kasgeldlimiet) en het renterisico op de lange schuld (renterisiconorm). De hoogte van de kasgeldlimiet is wettelijk vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Het is toegestaan de kasgeldlimiet gedurende twee kwartalen achtereenvolgend te overschrijden zonder de toezichthouder hierover te informeren.

Kasgeldlimiet

De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal van de gemeente. Met een begrotingstotaal van € 47,5 mln. mag de gemeente Pekela de financieringsbehoefte in 2022 voor € 4,1 miljoen dekken met kort geld.

Rente risiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Met andere woorden de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente worden hiermee beperkt. De jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Renterisico op vaste schuld	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2022	2023	2024	2025	2026
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	-	-	-	-	-
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	-	-	-	-	-
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	-	-	-	-	-
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	-	-	-	-	-
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)	-	-	-	-	-
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	-	-	-	-	-
5. Betaalde aflossingen	615	616	591	590	590
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	-	-	-	-	-
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	-	-	-	-	-
8. Stand van de begroting per 1 Januari	47.544	49.426	20.198	50.792	51.510
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm	9.509	9.885	4.040	10.158	10.302
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 - 7)	9.509	9.885	4.040	10.158	10.302

De gemeente Pekela blijft ruim onder de renterisiconorm, hetgeen wil zeggen dat er voldoende ruimte is om financieringsmiddelen aan te trekken.

Bedrijfsvoering

Anders werken

Het werken vanuit huis dat ons door COVID-19 werd opgelegd, heeft ons veel geleerd. Zo is het ambtelijk apparaat in staat gebleken snel te schakelen en effectief te kunnen zijn, terwijl elkaar fysiek treffen tot een minimum was teruggebracht. Deze positieve punten willen we blijvend benutten.

Ook inventariseren we welke systemen en apparatuur nodig zijn. Hoe richten wij kantoor en thuis in, welke nieuwe manieren van werken zijn mogelijk en welk gedrag hoort daarbij? Anders werken betekent dat we de komende periode ons inzetten op het gebruik van kantoren voor ontmoeting en dat individueel werk thuis kan worden uitgevoerd, zodat we een optimale hybride werkomgeving creëren.

Organisatieontwikkeling

De organisatie is ingericht met een drietal organisatieonderdelen: Dienstverlening, Sociaal en Fysiek. Met de opheffing van de Kompanjie zijn op 01 januari 2021 in totaal 56 medewerkers overgenomen uit de Kompanjie. Daarnaast waren er op diverse terreinen nog vacatures.

Inmiddels telt de organisatie 69 medewerkers op arbeidsovereenkomst. Het definitieve beeld van de organisatie voor het moment dat de DVO eindigt is nog in ontwikkeling. Ook de definiëring van de tussenvallende ijkmomenten, die daarmee samenhangen, zijn nog niet uitgewerkt.

Personele ontwikkeling

Van het personeel wordt flexibiliteit verwacht in het (kunnen) uitvoeren van aanverwante taken. Als het nodig is om elders bij te springen, dan moet men daartoe bereid zijn. En in staat zijn! Dat vraagt iets van de werknemer en van de werkgever. In 2021 is een start gemaakt met het ontwikkelen van het personeel in dit gedachtengoed. Leidinggevendenden bespreken dit in de door hen te voeren (voortgang)gesprekken met individuele medewerkers.

We merken dat het aantrekken van goede vervanging in toenemende mate moeilijker wordt. De schaarste aan gekwalificeerde mensen en de dynamiek op de arbeidsmarkt zijn daar debet aan. Dit is een breed ervaren ontwikkeling. De verwachting is dat hierdoor wat vaker een beroep op inhuur zal moeten worden gedaan, hetgeen uiteraard extra kosten zal geven. Daarnaast ligt het voor de hand om samenwerking aan te gaan met de Oost Groningse buurgemeenten op sommige taakgebieden. We zijn immers door onze omvang wat kwetsbaarder op personeelsgebied.

Per 1 augustus 2022 is de Wet Transparante Arbeidsvoorwaarden van kracht geworden. Voor onze gemeente heeft dat nagenoeg geen gevolgen gehad omdat we al jaren in de geest van deze wet werken.

Rechtmatigheidsverantwoording 2023

Het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers' is op 31 mei jl. aangenomen door de Tweede Kamer. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording⁶ is ook een onderdeel van dit wetsvoorstel.

Tot op heden geeft de externe accountant in de controleverklaring bij de jaarstukken een oordeel over zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Als gevolg van deze wetswijziging zal de externe accountant geen oordeel meer vellen over de rechtmatigheid, maar zal het college middels de rechtmatigheidsverantwoording zelfstandig aan de raad verantwoording moeten afleggen omtrent de rechtmatigheid van haar handelen in het voorgaande boekjaar.

Deze rechtmatigheidsverantwoording zal onderdeel gaan uitmaken van de jaarrekening en zal daarmee vallen onder de scope van de getrouwheidscontrole van de externe accountant.

Met het verschuiven van de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheidscontrole van de externe accountant naar het college beoogt de wetgever de volgende effecten te realiseren:

- Een expliciete rechtmatigheidsverantwoording van het college onderstreept de politieke aanspreekbaarheid van het college van burgemeester en wethouders;
- Het zal een kwaliteits-verhogend effect hebben op de gehele (financiële) bedrijfsvoering;
- Het sluit aan bij een bredere maatschappelijke trend, waarbij het bestuur verantwoording aflegt over de rechtmatigheid.

De behandeling door de Eerste Kamer is inmiddels ook afgerond, zodat de rechtmatigheidsverantwoording in gaat vanaf verslagjaar 2023.

Medio 2021 waren wij al in gesprek met een ander accountantskantoor om ons te adviseren zodat we enigszins voorbereid zouden zijn op de eigen te verrichten interne controles en nieuwe werkzaamheden. In oktober 2022 is opnieuw contact met dit accountantskantoor opgenomen waarna allereerst is gestart met de nodige voorlichting aan bestuur en collega's. Het vervolg was het opstellen van een jaarplan interne controle 2023.

Dienstverlening

Functioneel applicatiebeheer

Het functioneel applicatiebeheer zal worden gecentraliseerd in het team dienstverlening. Ook zal de aansturing van het technisch beheer (GRID NV) hier plaats vinden.

Door het beheer te centraliseren zal de kwetsbaarheid afnemen en zullen we flexibeler kunnen inspringen op nieuwe ontwikkelingen. Eén van de speerpunten zal zijn het maken van laagdrempelige en bruikbare rapportages, zowel voor de medewerkers, leidinggevendenden, het college als ook de gemeenteraad.

⁶ Het oorspronkelijke voorstel was om dit vanaf het verslagjaar 2022 te laten ingaan. Maar het is destijds uitgesteld.

Verbonden Partijen

Inleiding

Het “Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)” geeft de volgende definitie: ‘een verbonden partij’ is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag, dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bij leningen en garantstellingen is dus geen sprake van een verbonden partij: de gemeente houdt juridisch verhaal als de partij failliet gaat. Dit betekent dat zowel bij garantstellingen als bij leningen de gemeente schuldeiser is. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat in dit geval om overdrachten van gelden(subsidies).

Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Er is sprake van een ‘verbonden partij’ als de burgemeester, de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt.

Bij alléén een benoemingsrecht of een voordrachtrecht is strikt genomen géén sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van een dergelijk recht gebruik om ervoor te zorgen, dat er kwalitatief goede bestuurders in het bestuur van de partij terechtkomen. Een stichting waarin een wethouder op persoonlijke titel als bestuurder plaatsneemt (en dus niet de gemeente vertegenwoordigt) is geen verbonden partij. Uit bovenstaande definities vloeit voort dat er ook relaties met derde partijen kunnen zijn die niet onder de verbonden partijen vallen en die dus niet in deze paragraaf vermeld worden. Het gaat dan om relaties waarbij slechts sprake is van een bestuurlijk belang of een financieel belang.

Dat deze relaties niet in de paragraaf Verbonden partijen worden vermeld wil overigens niet zeggen dat ze niet in de begroting worden opgenomen. Deze relaties kunnen wel elders in de begroting worden vermeld doordat bijvoorbeeld de gemeente jaarlijks subsidie verstrekt of uitsluitend een financieel belang heeft of een financieel risico loopt.

Algemeen

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen moet voortkomen uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Het participeren in een verbonden partij brengt altijd een zekere spanning met zich mee. Het op afstand plaatsen van een aantal taken én tegelijkertijd toch grip willen houden is inherent aan deze wijze van uitvoering geven aan gemeentelijke taken. Door iets op afstand te plaatsen geef je als gemeente een zekere invloed uit handen, zowel financieel als in de uitvoering. Gemeenten gaan geen verbonden partij aan met het doel verantwoordelijkheden af te schuiven of verder weg te zetten. Samenwerking wordt gezocht omdat een bepaalde taak zelfstandig niet of nauwelijks kan worden uitgevoerd of omdat het bepaalde (veelal financiële) voordelen biedt.

Gemeenschappelijke regelingen

Samenwerkingsverband afvalstoffenverwijdering Oost- en Zuidoost Groningen (SOZOG)

<i>Rechtsvorm</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Financieel belang</i>	Bijdrage in de exploitatie ad. € 2.400,- (raming begroting 2023)
<i>Bestuurlijk belang</i>	De gemeente Pekela wordt vertegenwoordigd door wethouder L. Kupers

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	nvt	nvt
Vreemd vermogen	nvt	nvt
Resultaat	nvt	nvt

Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg

Vestigingsplaats Groningen
Rechtsvorm Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling De regeling stelt zich in art. 5 van de regeling ten doel om door regeling en bestuur én door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen:

- bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking;
- rampenbestrijding;
- crisisbeheersing;
- het (doen) organiseren van zorg aan de bevolking

Financieel belang Het belang van de gemeente Pekela is beperkt tot een vast bedrag per inwoner
Bestuurlijk belang Wethouder G.A. Kupers is lid van het Algemeen bestuur

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	3.615	3.700
Vreemd vermogen	37.970	35.000
Resultaat	nnb	nnb

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Groningen

Vestigingsplaats Groningen
Rechtsvorm Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling Ten behoeve van de uitvoering van de Wet Veiligheidsregio's is in art 5. van de regeling vastgelegd dat door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering wordt gegeven aan de behartiging van de volgende belangen: brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg, melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer

Financieel belang € 685.798 (begroting 2023)
Bestuurlijk belang Burgemeester J. Kuin is lid van het Algemeen bestuur

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	- 7	3.058
Vreemd vermogen	39.847	48.358
Resultaat	0	0

Gemeenschappelijke Regeling Publiek vervoer Groningen Drenthe

Vestigingsplaats Assen
Rechtsvorm Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling Het belang waarvoor de Regeling wordt getroffen, is het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en contractmanagement van het Publiek Vervoer in het gebied van de deelnemers

Financieel belang Het aandeel van de gemeente Pekela in het uitvoeringsbudget bedraagt in 2023 € 14.211
Bestuurlijk belang Wethouder G.A. Kupers van de gemeente Pekela, vertegenwoordigt de Oost-Groninger gemeenten.

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	nnb	nnb
Vreemd vermogen	nnb	Nnb
Resultaat		

Omgevingsdienst Groningen (ODG)

Vestigingsplaats Veendam
Rechtsvorm Gemeenschappelijke regeling
Doelstelling De Omgevingsdienst Groningen voert VTH-taken uit op het gebied van de fysieke leefomgeving, in opdracht van de gemeenten en de provincie. Doel is effectiever samenwerken aan toezicht en handhaving door een bundeling van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Financieel belang € 347.000,- (begroting 2023)
Bestuurlijk belang Burgemeester J. Kuin is lid van het algemeen bestuur

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	614	594
Vreemd vermogen	5.345	5.944
Resultaat	n.v.t.	n.v.t.

Afeer

Vestigingsplaats

Winschoten

Rechtsvorm

Gemeenschappelijke regeling

Doelstelling

De gemeente heeft deels de uitvoering van de Participatiewet bij Afeer belegd. Het betreft hier het deel dat betrekking heeft op de 'oude' Wet sociale werkvoorziening. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Het doel van Afeer is enerzijds het voldoen aan de vraag uit de markt en anderzijds het bieden van passend werk aan gehandicapten woonachtig in de deelnemende gemeenten met als uiteindelijk doel hun kans op een baan in het reguliere bedrijfsleven te vergroten

Financieel belang

De Rijksbijdrage en gemeentelijke bijdrage wordt door de gemeente doorbetaald aan Afeer

Bestuurlijk belang

Wethouder E. Van Klaveren is lid van het dagelijks bestuur

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	63	34
Vreemd vermogen	4.221	4
Resultaat	0	0

Volkskredietbank Noord-Oost Groningen (VKB)

Vestigingsplaats

Appingedam

Rechtsvorm

Gemeenschappelijke regeling

Doelstelling

De gemeenten hebben de werkzaamheden op het gebied van preventie, schuldhulpverlening en kredietverlening overgedragen aan de VKB. Dit met het oog op een uniforme en kwalitatief hoogwaardige uitvoering van deze taken. De VKB vormt het aanspreekpunt voor inwoners uit de deelnemende gemeenten als het gaat om voorlichting over preventie, schuldhulpverlening en verantwoorde kredietverlening

Financieel belang

Bijdrage in de exploitatie ad. € 313.000,- (begroting 2021)

Bestuurlijk belang

Wethouder E. van Klaveren is lid van het algemeen bestuur

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	8.149	8.169
Resultaat		0

Vennootschappen

N.V. Waterbedrijf Groningen

Vestigingsplaats

Groningen

Rechtsvorm

Naamloze Vennootschap

Doelstelling

Waterbedrijf Groningen richt zich op een duurzame winning, zuivering en distributie van schoon, veilig en smaakvol water

Financieel belang

6 aandelen a € 454,- nominaal

Bestuurlijk belang

Aandeelhouder

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	n nb	n nb
Vreemd vermogen	n nb	n nb
Resultaat		n nb

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats

's Gravenhage

Rechtsvorm

Structuurvennootschap

Doelstelling

De BNG Bank N.V. is in 1914 opgericht door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (onder de naam 'Gemeentelijke Credietbank'). De bank is een structuurvennootschap. Klanten van BNG Bank zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. BNG Bank biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, advies, betalingsverkeer, elektronisch bankieren en vermogensbeheer. Ook participeert de bank in publiek-private samenwerking. Verreweg het grootste deel van de kredietverlening van de bank is kredietrisicovrij, omdat deze aan of onder garantie van overheden plaatsvindt

Financieel belang

De gemeente Pekela heeft 26.130 aandelen a € 2,50 nominaal

Bestuurlijk belang

De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van EUR 2,50)

Bedragen x € 1 miljoen (raming op basis cijfers 2021)

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	5.062	5.000
Vreemd vermogen	143.995	130.000
Resultaat	220	n nb

Bedragen x € 1.000

CSV Amsterdam B.V. (v/h Claim Staat Vennootschap B.V.)

<i>Vestigingsplaats</i>	's Hertogenbosch
<i>Rechtsvorm</i>	Besloten Vennootschap
<i>Doelstelling</i>	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: <ol style="list-style-type: none"> 1. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; 2. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland); 3. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort
<i>Financieel belang</i>	1.400 aandelen van € 0,01 nominaal. De aandelen zijn in de balans opgenomen tegen aanschafwaarde (€ 14).
<i>Bestuurlijk belang</i>	Aandeelhouder

Bedragen x € 1.000

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	nmb	nmb
Vreemd vermogen	nmb	nmb
Resultaat	nmb	nmb

Deelneming Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

<i>Vestigingsplaats</i>	's Hertogenbosch
<i>Rechtsvorm</i>	Besloten Vennootschap
<i>Doelstelling</i>	RWE heeft geen claims ingediend m.b.t. verkoop van het belang van 50% in EPZ. Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat de vennootschap in 2021 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang
<i>Financieel belang</i>	70.255 aandelen van € 0,01 nominaal
<i>Bestuurlijk belang</i>	Aandeelhouder

	1-1-2023	31-12 2023
Eigen vermogen	1.590	1.569
Vreemd vermogen	455	1.953
Resultaat	0	0

Enexis Holding N.V., Enexis Groep

<i>Vestigingsplaats</i>	's Hertogenbosch
<i>Rechtsvorm</i>	Naamloze Vennootschap
<i>Doelstelling</i>	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. In 2022 is door de aandeelhouders van Enexis een nieuw strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen: Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving) en digitale transformaties Enexis en haar aandeelhouders zijn in gesprek over de ontwikkelingen en mogelijke maatregelen om te zorgen dat Enexis een financieel solide basis behoudt. Ook het Rijk voert overleg met de regionale netbeheerders en hun aandeelhouders over een eventuele participatie door het Rijk. Op basis van de huidige inzichten is de prognose dat Enexis voor de middellange termijn (huidige reguleringsperiode / tot 2027) aan de vastgesteld ratio's blijft voldoen <i>Bestuurlijk belang</i> Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over energie tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven

Bedragen x € 1.000

	1-1-2022	30-6- 2022
Eigen vermogen	4.241	4.231
Vreemd vermogen	5.154	5.23
Resultaat	199	89

Grondbeleid Pekela en De Regionale Agenda

Inleiding

Het grondbeleid heeft een sterke relatie en samenhang met programma 1 Woonomgeving en programma 5 Werk en Inkomen. Ook heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De eventuele baten, maar ook de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van onze gemeente.

Financiële positie van het grondbeleid

De volgende complexen zijn actief:

- Industrierrein West, Oude Pekela
- Oud Alteveer II, Nieuwe Pekela
- Bosgrastraat/Gaslaan

Winstverwachtingen

Het project Industrierrein West kent een negatief saldo, waarbij het project zelf de rentelast draagt. Voor dit negatieve tekort is een voorziening getroffen. De projecten Oud Alteveer II en Bosgrastraat/Gaslaan kennen beide een positief saldo.

De Regionale Agenda

De gemeente Pekela werkt in diverse programma's en projecten al samen met de andere vier gemeenten in Oost Groningen en de Provincie Groningen. Het samenwerken in het kader van de Regiodeal is hier een voorbeeld van en het eerder genoemde Rotte Kiezenbeleid wat in nauwe samenwerking met het Regionaal woon- en leefbaarheidsplan Oost Groningen (RWLP) wordt uitgevoerd is hier een concreet voorbeeld van. Voor de komende jaren zijn er vanuit het Rijk, de Provincie en Europa verschillende subsidies mogelijk. Het Nationaal Programma Groningen (NPG) met een startkapitaal van 1,15 miljard euro met een looptijd tot 2030 is hier een belangrijke van. Om overzicht én, vooral, een gezamenlijke blik op de toekomst te hebben en maximaal te profiteren is De Regionale Agenda eind 2021 opgesteld. Met de thema's Mooi wonen, Gezond & gelukkig, Kansen om te groeien, Goed bereikbaar en Groen & duurzaam worden de komende jaren projecten gedefinieerd en tot uitvoering gebracht.

De Regionale Agenda laat vooral de gezamenlijke ambities zien: wat willen we met elkaar bereiken en hoe kunnen we aansluiten bij de verschillende (lopende en nieuwe) programma's? Bij deze agenda hoort een voortrollende programmering: wat gaan we doen de komende tijd? Welke projecten dragen bij aan onze doelstellingen? Deze programmering zal worden opgesteld en elk jaar opnieuw worden geactualiseerd.

Een overzicht van de programma's en projecten die binnen de gemeente Pekela of in nauwe samenwerking met de regio gemeente(n) vanaf 2023 gaan lopen zijn in de programmabegroting nader toegelicht.

FINANCIËLE BEGROTING

De toelichting op de financiële begroting 2023-2026

1. De toelichting op het overzicht van baten en lasten 2023-2026

De toelichting is in de begroting 2023 opgenomen in bij de cijferblokken direct na de programmamteksten.

2. De gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd 2023-2026

In de begrotingsrichtlijnen worden de kaders weergegeven waar binnen de begroting en de meerjarenbegroting zullen worden opgesteld. Bij de vaststelling van de Kadernota heeft u de volgende uitgangspunten vastgesteld voor het opstellen van de begroting 2023-2026:

Bij de begroting 2023 houden we rekening met de volgende gegevens:

- Inwoners 12.201; capaciteit woningen 5.782;
- Stelpost onvoorzien € 40.000;
- Vervangingsinvesteringen;
- De tarieven rioolheffing te baseren op de geactualiseerde afvalwaterbeleidsplan

Prijsontwikkelingen:

Budgetten mogen alleen worden verhoogd indien de prijsstijging aantoonbaar (onontkoombaar) is en wordt aangetoond dat het bevroren van budgetten leidt tot een aantasting van het voorzieningenniveau.

Eventueel in de primitieve begroting 2023 verwerkte budgetverhogingen als gevolg van marginale beleidswijzigingen zullen, voorafgaand aan de politieke besluitvorming in de raad, aan het college worden voorgelegd. Het college zal vervolgens beslissen of deze budgetverhogingen worden toegestaan.

Belastingen/leges

De trendmatige stijging van de opbrengst OZB en andere belastingen tot maximaal door rijk toegestane limiet. Gelet op de loongevoelige kosten van de diensten waarvoor leges worden geheven, relateren wij de stijging van de tarieven leges aan de loonontwikkeling zoals aangegeven in de meicirculaire algemene uitkering 2022.

Peildatum budgetten

Bij de raming van de budgetten 2023 is rekening gehouden met de vastgestelde wijzigingen in de raadsvergadering tot en met juli 2022.

Uitgangspunten meerjarenbegroting 2023-2026

1. Budgetten mogen alleen worden verhoogd indien de prijsstijging aantoonbaar (onontkoombaar) is en wordt aangetoond dat het bevroren van budgetten leidt tot een aantasting van het voorzieningenniveau.;
2. Alle lasten met een looncomponent zijn voor het jaar 2023 geïndexeerd met 4,3% conform de gehanteerde percentages loonvoet overheid in de meicirculaire 2022;
3. Kapitaallasten op basis begroting 2023 (percentage renteomslag); kapitaallasten vervangingsinvesteringen op basis meerjarig vervangingsinvesteringsplan;
4. Licht stijgend aantal inwoners per jaar;
5. Kostendekkende tarieven voor de afvalstoffenheffing en riolering;
6. Belastingtarieven en leges jaarlijks verhogen met 4,3% (indien niet op kostendekkend niveau, of de maximaal door het Rijk toegestane limiet);
7. Onroerendezaakbelasting trendmatige verhoging met 2% conform meerjarige begroting.
8. Meerjarige vrijval van kapitaallasten (rente en afschrijving);
9. Kredieten van vervangingsinvesteringen maximaal 2 jaar beschikbaar houden voor vervanging.

De bespaarde rente en de renteomslag, alsmede de rente over de bouwgrondexploitatie treft u als afzonderlijk beslispunt aan.

3. Structurele begrotingssaldi gemeente Pekela 2023-2026

In het onderstaande overzicht zijn de geraamde incidentele baten en lasten opgenomen voor het begrotingsjaar 2023 inclusief het meerjarenperspectief. Onder incidentele baten en lasten worden de eenmalige baten en lasten verstaan die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen.

Programma	2023		2024		2025		2026	
	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten
1 Woonomgeving								
- Bestrijden ondermijning		60.000		60.000				
- bewegen in de openbare ruimte		87.500		87.500				
2 Gezondheid								
- Koplopergemeente cliëntondersteuning		36.000						
- JOGG Middelen meerjarig budget		45.000		45.000				
- urenuitbreiding jongerenwerker		55.000		55.000		55.000		
- beweegcoach		85.000		85.000		57.000		
5 Bestuur en organisatie								
- inzet budget organisatieontwikkeling		190.000		190.000		90.000		
Totaal	-	558.500	-	522.500	-	202.000	-	-

In beginsel wordt iedere aanwending en toevoeging van de reserves beschouwd als een incidentele bate en last. De verplichte tabel met de structurele reservemutaties volgt aan het eind van deze paragraaf.

Programma	2023		2024		2025		2026	
	onttrekk	toevoeg	onttrekk	toevoeg	onttrekk	toevoeg	onttrekk	toevoeg
1 Woonomgeving		360.000		370.000		370.000		200.000
2 Gezondheid	81.000		45.000					
3 Leren								
4 Werk en Inkomen								
5 Bestuur en organisatie	417.500	740.000	417.500	1.180.000	202.000	1.180.000	200.000	
Totaal	498.500	1.100.000	462.500	1.550.000	202.000	1.550.000	200.000	200.000

Bovenstaande incidentele baten en lasten en incidentele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserve leiden tot de volgende structurele saldi.

	2023	2024	2025	2026
Bruto lasten	50.545.510	51.765.826	52.359.726	51.727.524
-/- Incidentele lasten	(558.500)	(522.500)	(202.000)	-
-/- Incidentele toevoegingen reserves	(1.100.000)	(1.550.000)	(1.550.000)	(200.000)
A Structurele lasten	48.887.010	49.693.326	50.607.726	51.527.524
Bruto baten	50.632.898	51.853.919	52.449.407	50.450.757
-/- Incidentele baten				
-/- Incidentele onttrekkingen reserves	(498.500)	(462.500)	(202.000)	(200.000)
B Structurele baten	50.134.398	51.391.419	52.247.407	50.250.757
C Structurele saldi (B-A)	1.247.388	1.698.093	1.639.681	(1.276.767)

De structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves betreffen de toevoeging van rente en de dekking van kapitaallasten zijn in de volgende tabel opgenomen.

Programma	2023		2024		2025		2026	
	onttrekk	toevoeg	onttrekk	toevoeg	onttrekk	toevoeg	onttrekk	toevoeg
1 Woonomgeving	16.982	2.211	16.982	1.878	16.982	1.878	16.982	1.878
2 Gezondheid								
3 Leren								
4 Werk en Inkomen								
5 Bestuur en organisatie	56.165	17.001	56.165	16.022	56.165	16.022	56.165	16.022
Totaal	73.147	19.212	73.147	17.900	73.147	17.900	73.147	17.900

4. De uiteenzetting van de financiële positie 2023-2026

1. De financiële gevolgen van bestaand en nieuwe beleid 2023-2026.

De primitieve begroting is voornamelijk gebaseerd op besluitvorming door de raad, die reeds is genomen of die onderdeel uitmaken van de jaarschijf 2023 van de meerjarenbegroting 2023-2026. Daarnaast zijn de structurele effecten Collegerapportage 2022 (die in dezelfde raadsvergadering als de begroting ter vaststelling wordt aangeboden) waar mogelijk reeds verwerkt in de primitieve begroting.

2. Geprognosticeerde balans 2023-2026

Met ingang van 2017 is het verplicht om een geprognosticeerde balans op te nemen. Met het opnemen van een geprognosticeerde balans, ook in de meerjarenraming, krijgt u als raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans voor het begrotingsjaar en de meerjarenraming moet tenminste de posten bevatten die nodig zijn om het voor de gemeente geldende aandeel in het EMU-saldo te kunnen afleiden. De geprognosticeerde balans moet aansluiten op de balans in de laatst vastgestelde jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

Geprognosticeerde balans per	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste activa						
Boekwaarde 1-1	21.316	21.033	20.985	20.721	20.537	19.813
Afschrijving	(1.114)	(1.211)	(1.403)	(1.340)	(1.391)	(1.394)
Aflossing	(54)	(54)				
Desinvestering	(342)					
Bijdragen van derden	(415)					
Nieuwe investeringen	1.642	1.217	1.139	1.156	667	667
Totaal vaste activa	21.033	20.985	20.721	20.537	19.813	19.086
Voorraden (bouwgrondexploitatie)	2.847	1.787	1.487	1.187	887	587
Overige vlottende activa	12.670	12.670	12.670	12.670	12.670	12.670
Totaal vlottende activa	15.517	14.457	14.157	13.857	13.557	13.257
Totaal activa	36.550	35.442	34.878	34.394	33.370	32.343
Eigen vermogen	18.948	19.070	19.618	20.650	21.942	21.885
Voorzieningen						
Voorzieningen (t-1)	2.440	2.966	2.988	2.962	3.010	3.057
Dotaties	580	190	190	190	190	190
Onttrekkingen	(53)	(168)	(216)	(142)	(142)	(142)
Totaal voorzieningen	2.966	2.988	2.962	3.010	3.057	3.105
Vaste schulden	7.015	6.400	5.846	5.291	4.737	4.146
Totaal vaste passiva	28.929	28.458	28.426	28.951	29.737	29.136
Netto vlottende schuld	7.622	6.984	6.452	5.443	3.633	3.207
Totaal vlottende passiva	7.622	6.984	6.452	5.443	3.633	3.207
Totaal passiva	36.551	35.442	34.878	34.394	33.370	32.343

3. EMU-saldo 2023-2026

De definitie van het EMU-saldo (Economische en Monetaire Unie) is het geraamde (of het gerealiseerde saldo) van de ontvangsten en lasten van een gemeente, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

De berekening van het EMU-saldo vindt plaats op zogeheten transactie-basis. Omdat gemeenten echter een gemodificeerd baten- en lasten stelsel hanteren en de sturing dus ook hierop geschiedt, krijgt het EMU-saldo in de begrotings- en verantwoordingscyclus meer aandacht met de invoering van de nieuwe BBV (Besluit begroting en verantwoording). Voor gemeenten is het van belang te weten of met het door hen berekende EMU-saldo, de voor hen geldende referentiewaarden van het EMU-saldo, die voor de afzonderlijke gemeenten berekend zijn, (meerjarig) overschreden worden. Omdat het overschrijden van deze macronorm consequenties kan hebben, is het voor afzonderlijke overheden van belang om meerjarig op de individuele referentiewaarde te sturen. De berekende referentiewaarde voor de gemeente Pekela bedraagt: € 1.655 (vastgesteld voor de gemeente Pekela in de septembercirculaire 2022). De berekening van de EMU-referentie betekent het maximale tekort voor de individuele gemeente.

	(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	(380)	634	1.120	1.382	(1.332)
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	1.211	1.403	1.340	1.391	1.394
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	190	190	166	166	166
4	Investerings in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	1.217	1.139	1.156	667	667
5	Baten uit bijdrage van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-	-	-	-
6	Desinvesteringen in (im)materiele vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-	-	-
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op de exploitatie zijn verantwoord	-	-	-	-	-
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	12	12	12	12	12
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog vallen onder één van bovenstaande posten	-	-	-	-	-
11	a. Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
	b. Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	-	-	-	-	-
	Berekend EMU-saldo	(208)	1.076	1.458	2.260	(451)

4. Overzicht (vervangings)investeringen 2023-2026

Omschrijving	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026	kapitaal-last 2024	kapitaal-last 2025	kapitaal-last 2026	kapitaal-last 2027
Binnensportaccomodaties									
Scheidingsnetten sporthallen Spil	15	12.000				1.100			
Inrichting sporthallen/gymlokalen	15		25.000				2.292		
Sportvloer sporthal De Spil	12			45.000				4.875	
Tractie									
VW Trilo S4 zuigwagen	8	38.000				5.700			
VW Votex V-200 Klepelmaaier	8	12.000				1.800			
VW Bestelwagen Pick-up	8	35.000				5.250			
VW Bestelwagen Pick-up	8	35.000				5.250			
VW Schafwagen	10	12.500				1.563			
VW Schafwagen	10	12.500				1.563			
VW Votex Roadmaster 1907	8		11.435				1.715		
VW Votex Salix 201 maaimachine	8		27.500				4.125		
VW John Deere grasmaaimachine	5		15.000				3.375		
VW Elektrische Bestelwagen	8		35.000				5.250		
VW Schafwagen	10		12.500				1.563		
VW Schafwagen	10		12.500				1.563		
VW Stratos zoutstrooler	10			40.000				5.000	
VW Jensen Versnipperaar	8			38.500				5.775	
VW Schafwagen	10			12.500				1.563	
VW Schafwagen	10			12.500				1.563	
VW Bestelwagen	8			42.000				6.300	
VW Aggregaat	5				36.000				8.100
VW Bestelwagen	8				35.000				5.250
VW Bestelwagen	8				35.000				5.250
VW Bestelwagen	8				35.000				5.250
VW John Deere cirkelmaaier	5				52.000				11.700
VW Schafwagen	10				12.500				1.563
VW Schafwagen	10				12.500				1.563
VW Bos Walkantfrees	10				13.500				1.688
VW Stratos zoutstrooler	10				35.000				4.375
Totaal Materiele vaste activa met economisch nut		157.000	138.935	190.500	266.500	22.226	19.882	25.075	44.738
Openbare verlichting									
- masten 2023	40	19.500				975			
- armaturen 2023	20	10.500				788			
- masten 2024	40		19.500				975		
- armaturen 2024	20		10.500				788		
- masten 2025	40			19.500				975	
- armaturen 2025	20			10.500				788	
- masten 2026	40				19.500				975
- armaturen 2026	20				10.500				788
Sportvelden									
renovatie sportveld	15	60.000				5.500			
renovatie sportveld	15		60.000				5.500		
renovatie sportveld	15			60.000				5.500	
renovatie sportveld	15				60.000				5.500
Totaal Materiele vaste activa met een maatschappelijk nut		90.000	90.000	90.000	90.000	7.263	7.263	7.263	7.263

Omschrijving	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026	kapitaal-last 2024	kapitaal-last 2025	kapitaal-last 2026	kapitaal-last 2027
Investerings t.i.v. GRP									
Vrijvervalriool jaarschijf 2023	60	840.000				35.000			
Vrijvervalriool jaarschijf 2024	60		840.000				35.000		
Vrijvervalriool jaarschijf 2025	60			840.000				35.000	
Vrijvervalriool jaarschijf 2026	60				245.000				10.208
Gemalen Mechanisch jaarschijf 2023	15	45.000				4.125			
Gemalen Mechanisch jaarschijf 2024	15		20.000				1.833		
Gemalen Mechanisch jaarschijf 2025	15			20.000				1.833	
Gemalen Mechanisch jaarschijf 2026	15				25.000				2.292
Gemalen Bouwkundig jaarschijf 2023	30	85.000				4.958			
Gemalen Bouwkundig jaarschijf 2024	30		50.000				2.917		
Gemalen Bouwkundig jaarschijf 2025	30			15.000				875	
Gemalen Bouwkundig jaarschijf 2026	30				40.000				2.333
Totaal Materiele vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		970.000	910.000	875.000	310.000	44.083	39.750	37.708	14.833
TOTAAL		1.217.000	1.138.935	1.155.500	666.500	73.572	66.894	70.046	66.833
TOTAAL (cumulatieve kapitaallasten)						73.572	140.466	210.512	277.345

5. Stand en gespecificeerde verloop reserves

In het onderstaand overzicht wordt het gespecificeerde verloop van de reserves in het begrotingsjaar weergegeven inclusief de verwachte stand aan het begin en het eind van het begrotingsjaar. De reserves zijn per programma gesorteerd om de aansluiting te vinden met de in het programmaplan opgenomen tabel (Financiële ontwikkelingen). Het meerjarenperspectief van het gespecificeerde verloop van de reserves is opgenomen als bijlage (zie bijlage nr. 1).

Nr.	Naam reserve	Balanswaarde 31/12/2022	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Balanswaarde 31/12/2023
14.	21. Klimaatinitiatieven	12.584				12.584
15.	32. Proeftuin aardgasvrij	4.129.783				4.129.783
16.	24. Afkoopsommen Pekelderhoofddeep	104.357	2.609	15.537		91.429
17.	25. Verliezen grondexploitaties	233.152				233.152
18.	26. Bovenwijkse voorzieningen	70.196				70.196
3.	12. Onderhoud Bruggen	16.458				16.458
4.	13. Onderhoud Wegen	323.714		1.445	360.000	682.269
6.	23. Onderhoud Technische Kunstwerken	775.327				775.327
	Subtotaal programma 1	5.665.571	2.609	16.982	360.000	6.011.198
13.	19. Sociaal Domein	350.187		81.000		269.187
	Subtotaal programma 2	350.187	-	81.000	-	269.187
8.	15. Onderwijsachterstandenbeleid	-				-
	Subtotaal programma 3	-	-	-	-	-
10.	17. Kwaliteit door participatie	181.162				181.162
12.	18. WWB Inkomensdeel	91.656	2.291			93.947
	Subtotaal programma 4	272.818	2.291	-	-	275.109
19.	1. Algemene Risico reserve	3.635.000				3.635.000
20.	2. Algemene reserve	7.442.046		227.500	740.000	7.954.546
21.	30. Organisatieontwikkeling	470.000		190.000		280.000
1.	10. Uitbreiding gemeentehuis	588.383	14.710	56.165		546.928
2.	11. Samenwerking PV	381.368				381.368
22.	28. Opbrengst Essentgelden	-				-
23.	29. Friciekosten MOT De Kompanje	264.295				264.295
	Subtotaal programma 5	12.781.092	14.710	473.665	740.000	13.062.137
	Totaal geraamde reserves	19.069.668	19.610	571.647	1.100.000	19.617.631

6. Stand en gespecificeerde verloop voorzieningen

In het onderstaand overzicht wordt het gespecificeerde verloop van de voorzieningen in het begrotingsjaar weergegeven inclusief de verwachte stand aan het begin en het eind van het begrotingsjaar. De voorzieningen zijn per programma gesorteerd om de aansluiting te vinden met de in het programmaplan opgenomen tabel (Financiële ontwikkelingen). Het meerjarenperspectief van het gespecificeerde verloop van de voorzieningen is opgenomen als bijlage (zie bijlage nr. 2).

Omschrijving	Geraamd saldo 31/12/2022	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31/12/2023
50. Pensioenen wethouders	896.575	12.312	100.000	984.263
51. Verplichtingen spaarverlof	9.045			9.045
52. Dubieuze debiteuren algemeen *	495.820			495.820
53. Dubieuze debiteuren SOZA *	1.179.181			1.179.181
54. Dubieuze debiteuren Belasting *	35.640			35.640
55. Achtervang grondexploitaties *	900.806			900.806
56. Verkoop vennootschap Essent BV	-			-
57. Onderhoud gebouwen	-	90.000	90.000	-
58. Egalisatie tarieven riolering	1.371.107	38.896		1.332.211
59. Egalisatie tarieven afval	161.092	75.000		86.092
60. Afskoop groenonderhoud begr.plaatsen	92.274			92.274
61. Amoveren Bruggen	458.000			458.000
Totaal voorzieningen	5.599.540	216.208	190.000	5.573.332
* Voorzieningen met een specifiek karakter	2.611.447	-	-	2.611.447
Totaal voorzieningen excl. specifiek karakter	2.988.093	216.208	190.000	2.961.885

Bijlage 1: De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves

Nr.	Naam reserve	Balanswaarde 31/12/2023	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Balanswaarde 31/12/2024	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting bespaarde rente (toevoeging)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Balanswaarde 31/12/2025	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Balanswaarde 31/12/2026
14.	21. Klimaatinitiatieven	12.584			12.584							12.584			12.584
15.	32. Proeftuin aardgasvrij	4.129.783			4.129.783							4.129.783			4.129.783
16.	24. Afroepsonnen Pkelderhoofdtelep	91.429	2.286	15.537	78.178	1.954	1.954	1.954	15.537	1.615	15.537	64.595	15.537	15.537	50.673
17.	25. Verliezen grondexploitaties	233.152			233.152							233.152			233.152
18.	26. Bovenwijkse voorzieningen	70.196			70.196							70.196			70.196
3.	12. Onderhoud Bruggen	16.458			16.458							16.458			16.458
4.	13. Onderhoud Wegen	682.269		1.445	1.050.824				1.445			1.419.379		1.445	1.617.934
6.	23. Onderhoud Technische Kunstwerken	775.327			775.327							775.327			775.327
	Subtotaal programma 1	6.011.198	2.286	16.982	6.366.502	1.954	1.954	1.954	16.982	1.615	16.982	6.721.474	16.982	200.000	6.906.107
13.	19. Sociaal Domein	269.187		45.000	224.187							224.187			224.187
	Subtotaal programma 2	269.187	-	45.000	224.187	-	-	-	-	-	-	224.187	-	-	224.187
8.	15. Onderwijsachterstandenbeleid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal programma 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	17. Kwaliteit door participatie	181.162			181.162							181.162			181.162
12.	18. WWB Inkomensdeel	93.947	2.349		96.296	2.407	2.407	2.407		2.468		98.703			101.171
	Subtotaal programma 4	275.109	2.349		277.458	2.407	2.407	2.407		2.468		279.865			282.333
	Subtotaal programma 5	3.635.000			3.635.000							3.635.000			3.635.000
20.	2. Algemene reserve	7.954.546		227.500	8.907.046				112.000			9.975.046		200.000	9.775.046
21.	30. Organisatieontwikkeling	280.000		190.000	90.000				90.000			-			-
1.	10. Uitbreiding gemeentehuis	546.928	13.673	56.165	504.436	12.611	12.611	12.611	56.165	11.522	56.165	460.882			416.239
2.	11. Samenwerking PV	381.368			381.368							381.368			381.368
22.	28. Opbrengst Essentgelden	-			-							-			-
23.	29. Frictekosten MOT De Kompanjie	264.295			264.295							264.295			264.295
	Subtotaal programma 10	13.062.137	13.673	473.665	13.782.145	12.611	12.611	12.611	258.165	11.522	256.165	14.716.591	256.165	90.000	14.471.948
	Totaal gemaakte reserves	19.617.631	18.308	535.647	20.650.291	16.973	16.973	16.973	275.147	15.604	273.147	21.942.117	273.147	200.000	21.884.574

Bijlage 2: De stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen

Omschrijving	Geraamd saldo 31/12/2023	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31/12/2024	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31/12/2025	Begroting (baten) (onttrekking)	Begroting (lasten) (toevoeging)	Geraamd saldo 31/12/2026
50. Pensioenen wethouders	984.263	12.312	100.000	1.071.951	12.312	100.000	1.159.639	12.312	100.000	1.247.327
51. Verplichtingen spaarverlof	9.045			9.045			9,045			9,045
52. Dubieuze debiteuren algemeen *	495.820			495.820			495.820			495.820
53. Dubieuze debiteuren SOZA *	1.179.181			1.179.181			1.179.181			1.179.181
54. Dubieuze debiteuren Belasting *	35.640			35.640			35.640			35.640
55. Achtervang grondexploitaties *	900.806			900.806			900.806			900.806
56. Verkoop vennootschap Essent BV	-			-			-			-
57. Onderhoud gebouwen	-	90.000	90.000	-	90.000	90.000	-	90.000	90.000	-
58. Egalisatie tarieven riolering	1.332.211	39.896		1.292.315	39.896		1.252.419	39.896		1.212.523
59. Egalisatie tarieven afval	86.092			86.092			86.092			86.092
60. Afkoop groenonderhoud begr.plaatsen	92.274			92.274			92.274			92.274
61. Amoveren Bruggen	458.000			458.000			458.000			458.000
Totaal voorzieningen	5.573.332	142.208	190.000	5.621.124	142.208	190.000	5.668.916	142.208	190.000	5.716.708
* Voorzieningen met een specifiek karakter	2.611.447	-	-	2.611.447	-	-	2.611.447	-	-	2.611.447
Totaal voorzieningen excl. specifiek karakter	2.961.885	142.208	190.000	3.009.677	142.208	190.000	3.057.469	142.208	190.000	3.105.261

Bijlage 3: Het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

Taakveld nr	Taakveld naam	Inkomsten	Uitgaven	Totaal
0.1	Bestuur	-12.312	1.093.410	1.081.098
0.10	Mutaties reserves	-571.647	1.119.212	547.565
0.2	Burgerzaken	-136.179	871.327	735.148
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-5.374	18.156	12.782
0.4	Overhead	-31.597	5.264.186	5.232.589
0.5	Treasury	-389.379	-79.146	-468.525
0.61	OZB woningen	-2.088.602	204.500	-1.884.102
0.62	OZB niet-woningen	-1.115.146	14.500	-1.100.646
0.64	Belastingen Overig	-128.000	113.804	-14.196
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	-34.677.518		-34.677.518
0.8	Overige baten en lasten	0	1.055.797	1.055.797
0.9	Vennootschapsbelasting		40.000	40.000
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer		719.290	719.290
1.2	Openbare orde en Veiligheid	-9.335	572.459	563.124
2.1a	Verkeer en vervoer	-19.090	985.324	966.234
2.1b	Verkeer en vervoer - bruggen	0	594.905	594.905
2.3	Recreatieve Havens	-520	11.252	10.732
2.4	Economische Havens en waterwegen	-6.485	192.089	185.604
2.5	Openbaar vervoer		13.622	13.622
3.1	Economische ontwikkeling		75.860	75.860
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	0	6.467	6.467
3.4	Economische promotie	0	20.259	20.259
4.1	Openbaar basisonderwijs		1.337	1.337
4.2	Onderwijshuisvesting	-223.285	791.251	567.966
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-549.041	1.135.043	586.002
5.1	Sportbeleid en activering	0	263.096	263.096
5.2	Sportaccommodaties	-163.294	571.693	408.399
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		68.178	68.178
5.4	Musea		18.740	18.740
5.5	Cultureel erfgoed		8.349	8.349
5.6	Media	-36.297	305.569	269.272
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-19.657	1.824.270	1.804.613
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-143.257	1.093.436	950.179
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	1.471.409	1.471.409
6.3	Inkomensregelingen	-6.898.126	7.913.278	1.015.152
6.4	WSW en beschut werk	0	6.858.561	6.858.561
6.5	Arbeidsparticipatie		11.125	11.125
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-20.000	676.612	656.612
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	3.356.136	3.356.136
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		6.383.348	6.383.348
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-68.600	138.431	69.831
7.1	Volksgezondheid	-87.725	565.985	478.260
7.2	Riolering	-1.146.309	887.114	-259.195
7.3	Afval	-1.878.693	1.394.028	-484.665

Taakveld nr	Taakveld naam	Inkomsten	Uitgaven	Totaal
7.4	Milieubeheer	0	492.886	492.886
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-62.730	235.926	173.196
8.1	Ruimte en leefomgeving	0	174.892	174.892
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	-144.700	997.544	852.844
Eindtotaal		-50.632.898	50.545.510	-87.388

